

OSA 4

Maakunnan Parhaat Maisemat

Etelä-Savon valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden
maisema-alueiden päivitysinventointi 2011-2013

Leena Lahdenvesi-Korhonen

3.2.13 Rantasalmi	212
3.2.13.1 Ikolanmäki M	212
3.2.13.2 Joutsenmäki M	214
3.2.13.3 Parkumäki M.....	216
3.2.13.4 Pirilä M.....	218
3.2.13.5 Tiemassaari M.....	221
3.2.13.6 Voinsalmi M.....	223
3.2.13.7 Tammenlahti P.....	225
3.2.14 Savonlinna	227
3.2.14.1 Ahvionsaari- Salontaus M.....	227
3.2.14.2 Haukiniemi M	230
3.2.14.3 Holoppala - Lautiala M	232
3.2.14.4 Laukansaari M.....	234
3.2.14.5 Niittylahti M.....	236
3.2.14.6 Pietolansaari M.....	239
3.2.14.7 Anttola M.....	241
3.2.14.8 Haapaniemi M	244
3.2.14.9 Makkola M.....	246
3.2.14.10 Ruokolahti M	248
3.2.14.11 Muholanlahti-Tieaho M.....	250
3.2.14.12 Vaara M	252
3.2.14.13 Ala-Kuona P	254
3.2.14.14 Kulennoinen P.....	256
3.2.14.15 Paljakka P.....	258
3.2.14.16 Saukonsaari P	260
3.2.14.17 Muut inventointien yhteydessä tarkistettut alueet	261
3.2.15 Sulkava.....	262
3.2.15.1 Iitlahti M	262
3.2.15.2 Kaartilanmäki M	264
3.2.15.3 Lohilahti-Lohikoski M.....	266
3.2.15.4 Telataipale M	269
3.2.15.5 Tunnila M.....	271
3.2.15.6 Vilkaharju M	273
3.2.15.7 Muut inventointien yhteydessä tarkistettut alueet	274

4. KIRJALLISUUS	275
Liite 1. Maastolista	279
Liite 2. Inventointilomake.....	280

3.2.13 Rantasalmi

3.2.13.1 Ikolanmäki M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa, niemessä'

Pinta-ala

178 ha

Ikolanmäki sijaitsee Hakojärven länsirannalla parinkymmenen kilometrin päässä Rantasalmen kirkonkylältä länteen. Tuusjärven lähitienoille on vakituinen asutus levinnyt jo 1200-luvulla. Alue on Rantasalmen vanhimpia viljelysseutuja, maakansan asuinsijoja. Läheisestä Kolkonjärvestä ja Tuusjärvestä on nostettu järvimalmia 1500-luvulta 1800-luvulle asti.

Maiseman perusrakenteena on luode-kaakko -suuntainen harjanne, Ikolanmäki. Asutus ja viljelykset on raivattu nauhaksi mäen rinteille aina Hakojärven rantaan asti. Alueen lähellä on muitakin samansuuntaisia asuttuja ja viljeltyjä mäkiiä samassa luode-kaakko -suunnassa, vierekkäin, vuorotellen pienten notkelmien ja vesistöjen kanssa. Avointa peltomaisemaa ja Hakojärveä kehystää koivuja ja mäntyjä kasvava kapea reunavyöhyke. Alueen metsät ovat kuusivaltaisia tuoreita kankaita. Ikolanmäeltä avautuu näkymä sen maisemalliselle vastaparille Reijolan ja Metsolan tiloille Hakojärven yli. Pirilän korkeimmat viljelyaukeat luoteessa avautuvat Ikolanmäelle.

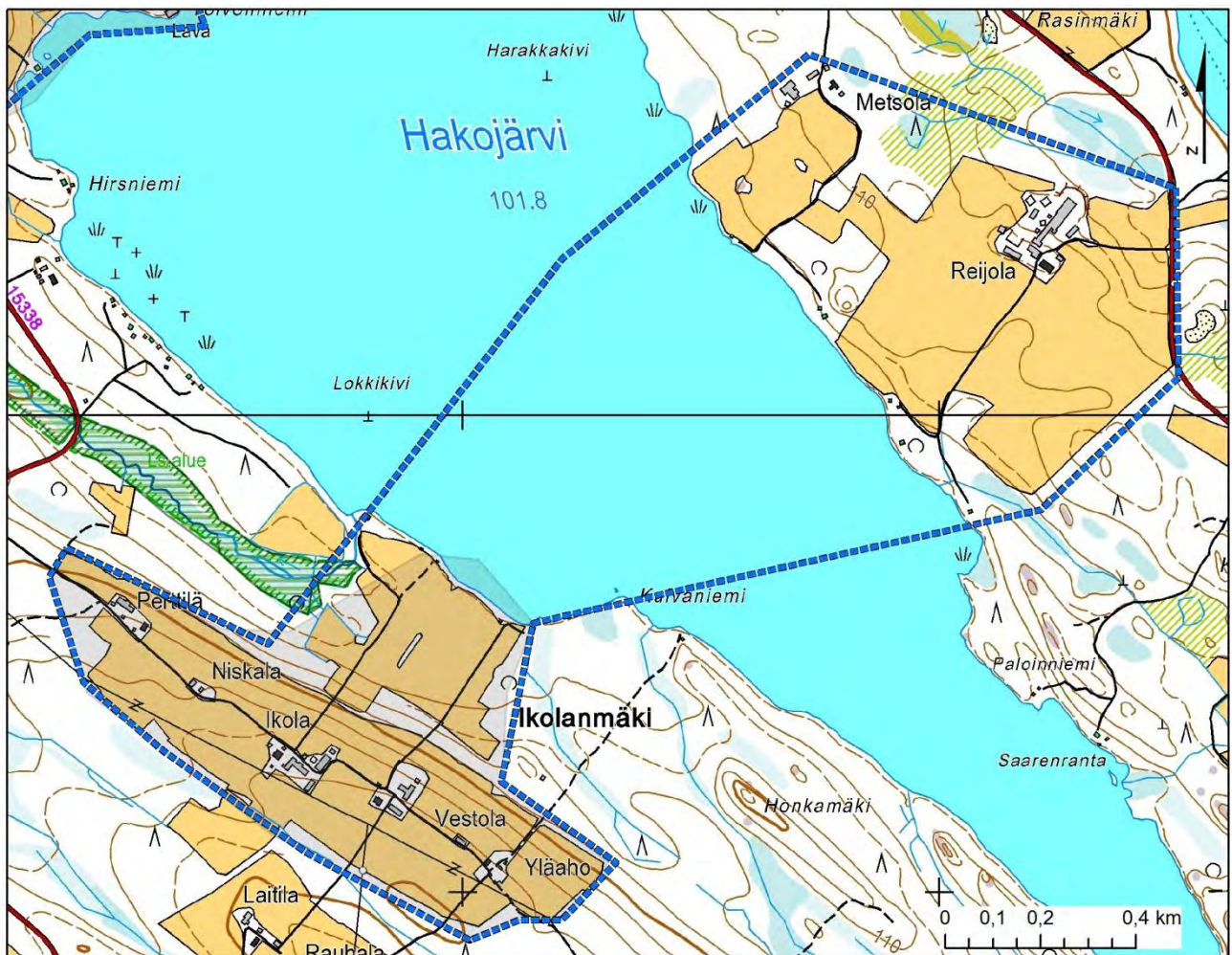
Maisema-alueella on seitsemän tilaa: Penttilä, Niskala, Ikola, Vestola, Yläaho, Metsola ja Reijola. Pellot on raivattu Ikolanmäen koillisrinteelle ja Hakojärven rantaan. Tilat sijaitsevat tasaisen välimatkan päässä toisistaan, nauhana peltojensa keskellä, vesialueen molemmin puolin. Pihapiirit ovat avoimia. Pääosa alueen päärakennuksista on melko uusia, mutta lukuisat talousrakennukset ovat perinteisiä. Pihojen

maamerkkeinä kohoavat varttuneet pihapuut, koivut ja kuuset. Perttilässä on kookas lehmus. Muutoin pihapiirien koristekasvillisuus on melko vähäistä ja muodostuu muutamista pensaista ja pikkupuista.

Alajoen rantasuot kuuluvat valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan. Hakojärvestä Hiidenlampeen laskevan Alajoen varrella on mm. ruohoisia saranevoja, saranevakorpiä sekä pienialaisia lettolaikkuja.

Arviointi

Ikolanmäki on tyypillinen Suur-Saimaan seudun vesien ääreen, korkealle harjanteelle ja sen rinteille raivattu viljelysaukea. Maisemallista arvoa lisäävät korkealta harjanteelta avautuvat näkymät järven yli vastapäiselle harjanteelle ja viljelyaukealle.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Luonnonsuojelualue, perustettu

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.13.2 Joutsenmäki M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa, niemessä'

Pinta-ala

126 ha

Joutsenmäki sijaitsee noin 20 km Rantasalmen kirkonkylästä kaakkoon, Haukiveden läheisyydessä. Joutsenmäen alue on ollut asuttu 1500-luvulta lähtien. Joutsenmäen kylä muodostuu korkean, luode-kaakko -suuntaisen mäenlaen kahdesta peltoaukeasta, joilta aukeaa näkymiä Haukivedelle. Kaakkoispään peltoaukealla pellot laskeutuvat harjanteen molemmille sivuille.

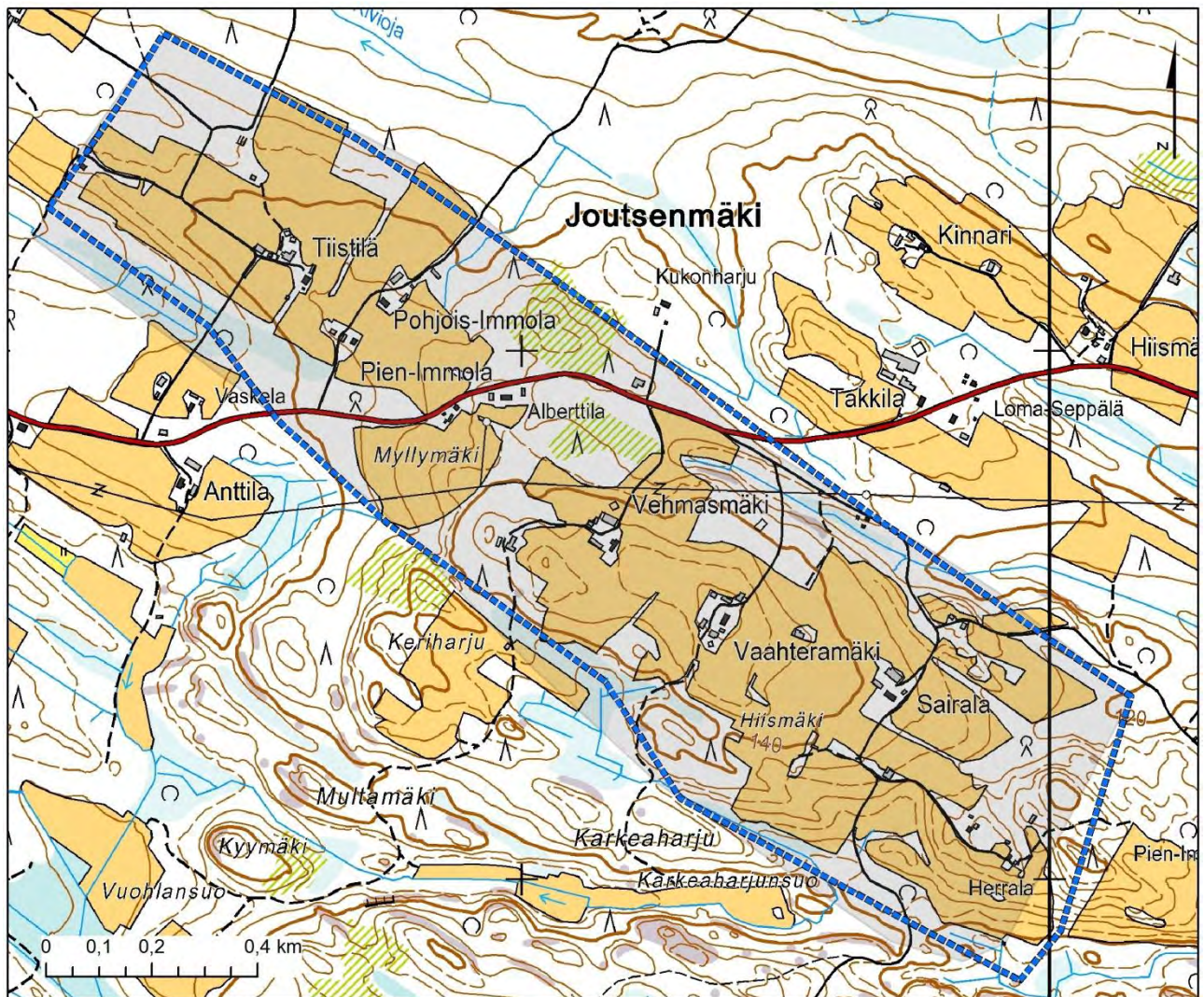
Tilakeskukset ovat asettuneet peltojensa keskelle ja muodostavat harjanteelle löyhiä asutusnauhoja, pihoilta on näkymiä toisilleen. Avointa viljelymaisemaa kehystävät koivu- ja leppävaltaiset eheät reunavyöhykkeet ja niiden takana kuusivaltaiset tuoreet kankaat. Tilojen välisillä rajoilla on kiviaitoja, pihlaja- ym. puuryhmiä. Luoteispään peltoaukea on tasanne, jolla pellot ovat loivempia ja pienipiirteisempiä ja muodostavat talouskeskusten kanssa mosaiikkimaisen peltomaiseman maantien varteen, mistä aukeaa näkymä Haukivedelle saakka.

Pihapiireissä on useita rakennuksia. Rakennukset ovat perinteisiä. Alueella on muutama uudempi talo sekä joitakin uudempia maatalouden tuotantorakennuksia. Melko avoimien, myös luode-kaakko -suuntaisten pihojen koristepuina on varttuneita kuusia ja koivuja sekä vaahteroita, muutoin pihojen koristekasvillisuus on melko vähäistä.

Arviointi

Pitkään asuttu mäenlaki ja kauttakulkupaikka. Esimerkki Saimaan rannoille tyypillisestä mäenlaen

viljelyaukeasta.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.13.3 Parkumäki M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa, niemessä'

Pinta-ala

222 ha

Parkumäki sijaitsee n. 15 kilometriä Rantasalmen keskustasta kaakkoon. Maiseman perusrakenteen muodostaa luode-kaakko -suunnassa kulkevan harjujakson harjanne. Pellot on raivattu moreeniharjanteen lakialueelle ja rinteille. Loivasti kumpuilevat pellot laskeutuvat harjanteiden luode-kaakko -suunnassa, myös uudempi ja vanhempi kylätie halkovat aluetta rinnakkain luode-kaakko -suunnassa. Lehtipuuvalliset reunavyöhykkeet ja tuoreet kuusivaltaiset kankaat kehystävät avointa peltomaisemaa. Pellot ovat hyvin kivisiä, kivet on kasattu rökkiönauhoiksi peltojen ja peltolohkojen reunoille. Tilakeskukset ovat asettuneet peltojensa keskelle ja muodostavat löyhiä rinnakkaisia asutusnauhoja.

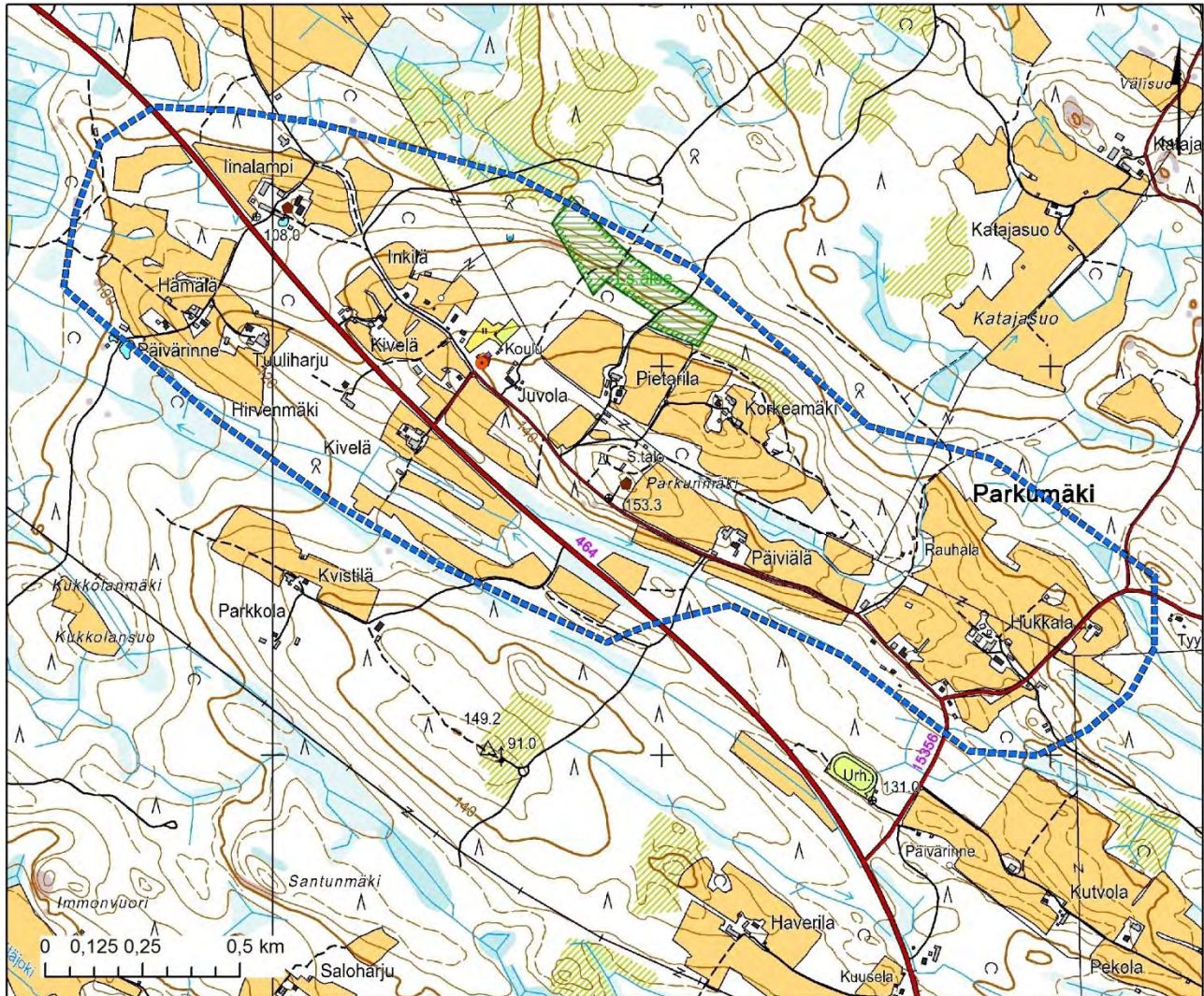
Talot ovat perinteisiä, joukossa on joitakin nuorempia rakennuksia. Alueen vanhimpia rakennuksia on Ilنالammen päärakennus, mikä on mahdollisesti rakennettu 1870-luvulla ja toiminut majatalona, vanha kansakoulu on 1800-luvun lopulta ja seurantalo 1930-luvulta. Tilojen pihapiireissä on useita rakennuksia. Pihapiirejä on rajattu voimakkaasti erilaisilla aidoilla, säntillisiksi leikatuilla kuusiaidoilla sekä muilla pensasaidoilla ja mm. koulun kohdalla ja Päivälässä kiviaidoilla. Pihapiirien koristekasvillisuus on runsasta ja pääosin perinteistä. Kotikuuset kohoavat pihapiirien maamerkkeinä. Maisema-alueen korkeimmista kohdista, seurantalons pihapiiristä sekä Parkumäen taistelun muistomerkin näköalatasanteelta, aukeavat pitkät näkymät pitkin viljelyaukeita ja tilalta toiselle, mutta myös rehevien kuusivaltaisten kehysmetsien yli Haukivedelle.

Arkeologiset jäänteet, kuppikivi sekä Kustaa III:n sodan sotahistorialliset tapahtumat ja Parkuinmäen

taistelun muistomerkki antavat maisemalle oman historiallisen erikoisleimansa.

Arviointi

Rakenteeltaan perinteinen nauhamainen mäenrinnekylä, jossa asutus on sijoittunut löyhiksi nauhoiksi kyläteiden varsille.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Luonnonsuojelualue, perustettu
- Muinaisjäännöskohde
- Rakennussuojelukohde

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.13.4 Pirilä M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saarella, niemessä'

Pinta-ala

169 ha

Pirilän maisema-alue sijaitsee Tuusjärven ja Kolkonjärven välissä olevan Hakojärven pohjoisrannalla parinkymmenen kilometrin päässä Rantasalmen kirkonkylältä lounaaseen. Pirilä on ollut asuttu jo 1500-luvulta lähtien. Se on Rantasalmen vanhimpia viljelysseutuja, maakansan asuinsijoja.

Maiseman perusrakenteen muodostavat lukuisat rinnakkaiset luode-kaakko -suuntaiset harjanteet ja niiden väliin jäävät hieman kosteammat pienet painanteet. Harjanteista korkein on Paunolanmäki maisema-alueen pohjoisosassa. Viljelykset on raivattu luode-kaakko -suuntaisesti ja peltokuvioidensa keskellä sijaitsevat tilakeskukset noudattavat samaa suuntaa. Kolkonrannantien varrelta, Paunolanmäeltä, avautuu pitkä näkymä kohti etelää useiden Pirilän asuttujen kumpareiden, maiseman kerrosten yli. Maisema on hyvin polveilevaa, kumpuilevaa ja pienipiirteistä.

Perinteinen kylätie kiertää tiluksia ja luonnonesteistä ja kokoaa pihapiirit maastonmuotojen poikki. Pellot on raivattu aivan läheisen Hakojärven rantavyöhykkeille asti. Peltokuvioita kehystävät runsaat lehtipuuvaltaiset reunavyöhykkeet. Pirilän metsät ovat kuusivaltaisia tuoreita kankaita.

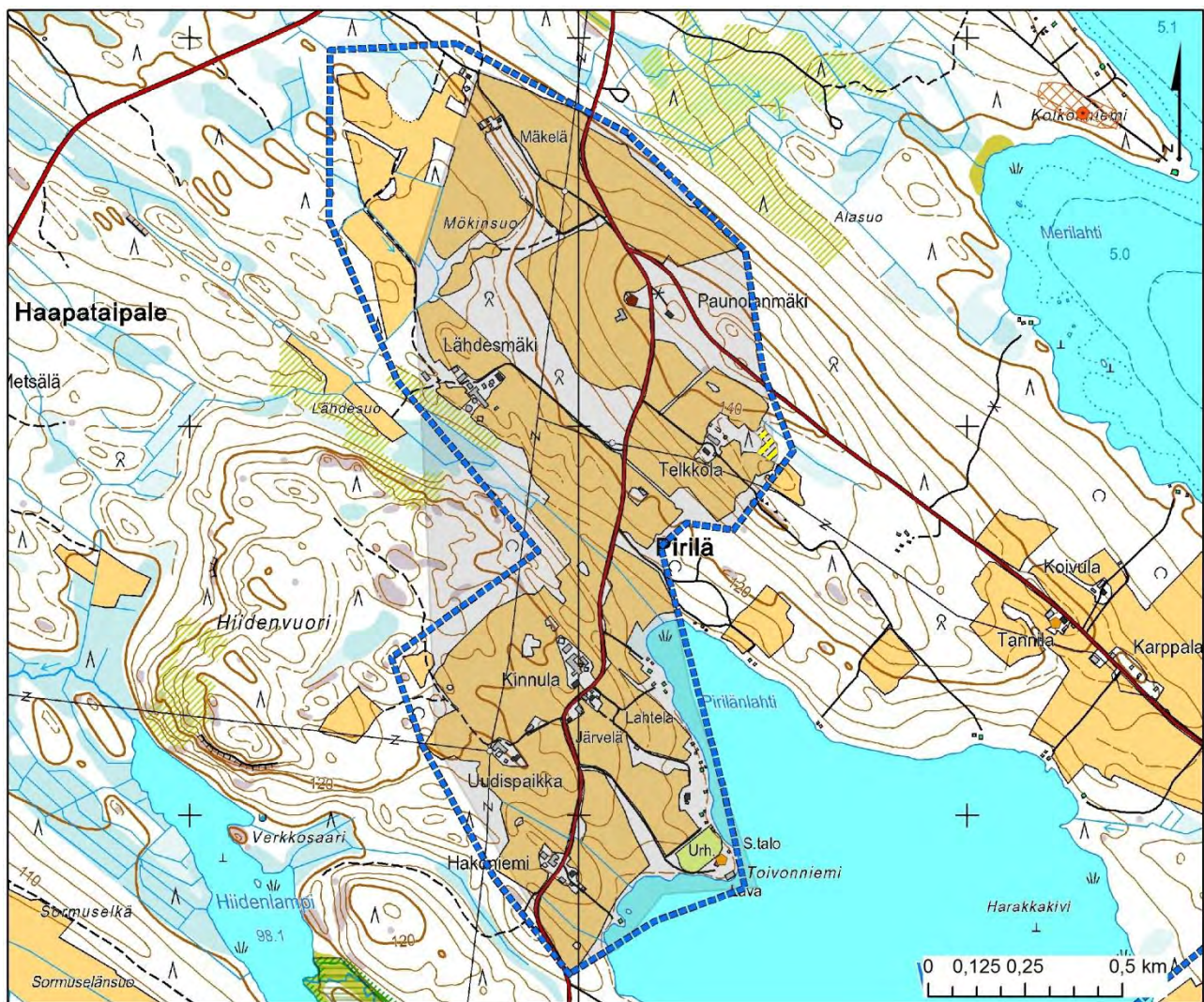
Pirilän koulu on alkuperäisenä säilynyt yksikerroksinen puinen tyyppikansakoulu 1920-luvulta. Kylän korkeimmalla kohdalla on 1700-luvun alkupuolelta lähtien asuttu Paunolanmäen pihapiiri. Myös muut maatilojen päärakennukset ovat perinteisiä savolaistaloja. Pihapiirien kasvillisuus muodostuu muutamista pihapuista: kuusista, koivuista, salavista ja hedelmäpuista. Muutoin pihojen koristekasvillisuus on melko

vähäistä. Hakojärven rannassa Toivonniemessä on 1920-luvulla rakennettu seurantalo ja 1950-luvulla rakennettu tanssilava. Hakojärven rantavyöhykkeellä on myös muutama kesämökki. Pellon ja metsän reunassa on kivikasoja, pelloissa pieniä kiviä metsäsaarekkeita, peltomaisema on hyvin mosaiikkimaista. Alueella on myös kiviaitaa ja perinteistä riukuaitaa.

Läheisistä Kolkonjärvestä ja Tuusjärvestä on nostettu järvimalmia 1500-luvulta aina 1800-luvulle asti. Alueelta tunnetaan arkeologisia irtolöytöjä. Lähdesmäen tilan välittömässä läheisyydessä on vanha vasikkahaka ja niitty. Kinnulan metsäsaarekkeet ja tuoreet niityt ovat maisemallisesti näkyvällä paikalla. Telkkolan metsälaitumelle johtaa seudun ainoa karjakuja.

Arviointi

Tyypillinen, mutta myös omaleimainen Suur-Saimaan järviolueen kulttuurimaisema, jota leimaavat maanviljelyyn liittyvät vakiintuneet peltomaisemat ja pihapiirit. Yksi maiseman tärkeimmistä elementeistä ja arvoista on mutkitteleva, alkuperäisellä paikallaan oleva kylätie, joka noudattelee luontevasti maaston muotoja ja kokoaa luode-kaakko -suuntautuneet tilat viljelyksineen ja kylän pienipiirteisen viljelymaiseman maisemanmuotojen poikki pohjois-etelä -suuntaisesti.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Luonnonsuojelualue, perustettu
- Arvokas perinnebiotooppi
- Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännöskohde
- ◆ Rakennussuojelukohde
- ◆ Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.13.5 Tiemassaari M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saareissa, niemessä'

Pinta-ala

151 ha

Tiemassaaren maisema-alue sijaitsee 16 kilometriä Rantasalmen keskustasta luoteeseen. Tiemassaari on iso saari Haukivedessä. Maiseman perusrakenteena ovat luode-kaakko -suuntauneiden harjanteiden sekä vesialueiden vaihtelut. Mantereita ja vesiä tyypittää kapeus ja voimakas suuntautuneisuus. Asutus ja viljelykset ovat asettuneet samassa luode-kaakkosuunnassa harjanteille ja niiden kaakkoisrinteille. Tilakeskukset ovat peltojensa keskellä.

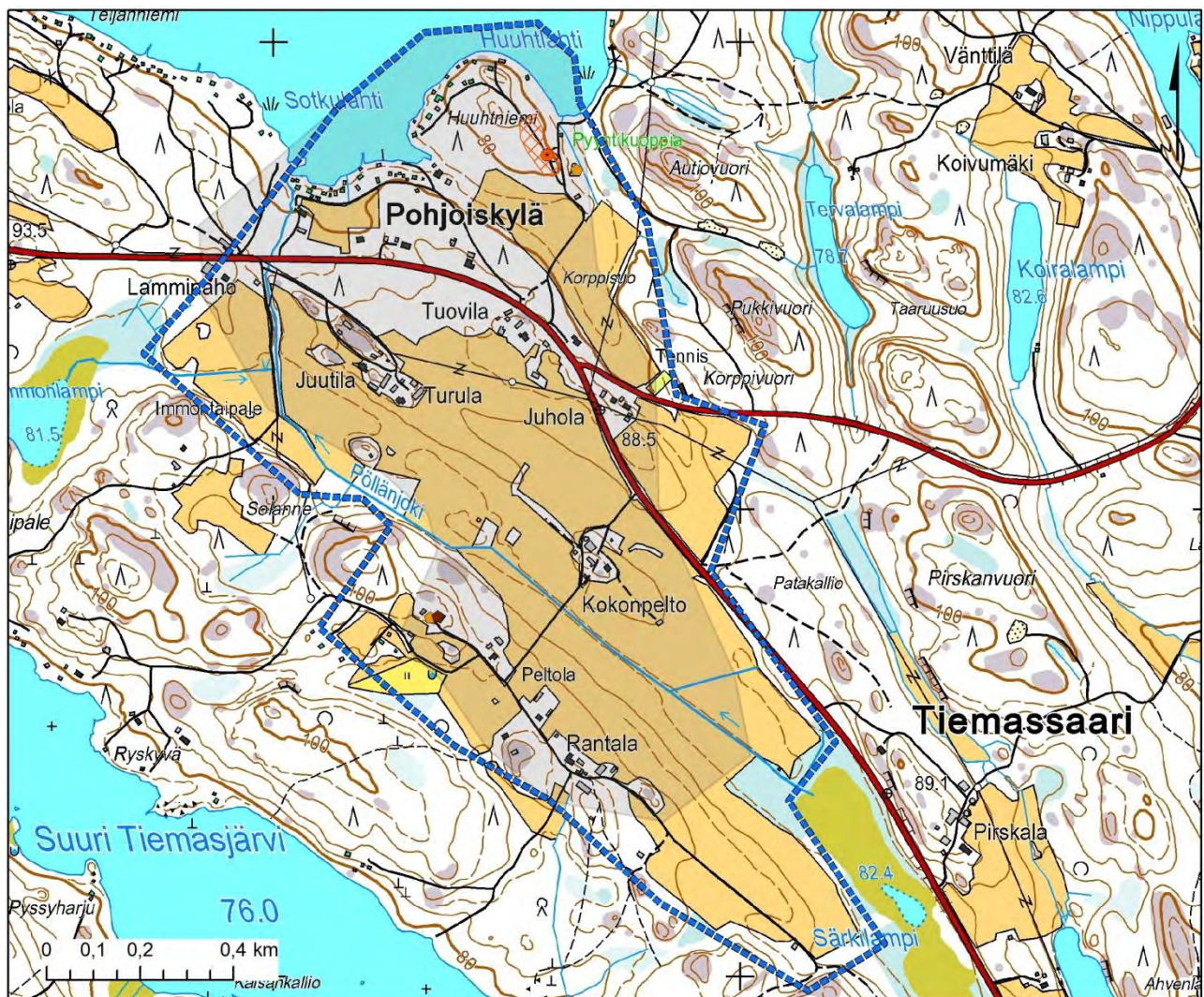
Talot ovat perinteisiä, vanhimmat rakennukset ovat 1800-luvulta. Joukossa on myös uusia taloja. Pihojen maamerkinä kohoavat pihapuut, koivut, kuuset, siellä täällä myös keilamaiset sembramännyt. Pellot ovat vain loivasti kumpuilevia, pääosin kuitenkin suhteellisen tasaisia kuvioita, reunavyöhykkeet ovat lehtipuustoisia ja pilkkovat peltomaisemaa pienipiirteiseksi. Teiden varsille ja peltokuvioiden väliin muodostuu monin paikoin koivuviitteitä. Ympäröivät metsät ovat kuusivaltaisia tuoreita kankaita. Pelloilla on myös saarekkeita, paikoin on säästynyt kiviröykkiötä ja kiviaitaa.

Alueella on tunnettu muinaisjäänös, pyyntikuoppa sekä jälkiä ja muistomerkki jatkosodan tapahtumista. Tiemassaari kuuluu Suomen kauneimmaksi maitotieksi vuonna 1997 äänestettyyn Yöveden maitotien reittiin.

Arviointi

Suur-Saimaan seudulle tyypillinen vesistöjen ääreen harjanteille ja saariin muodostunut viljelysnauha.

Monipuolinen maisemakokonaisuus, mihin on maisemallisten arvojen lisäksi kerrostunut paljon kulttuurihistoriallisia arvoja.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännöskohde
- Rakennussuojelukohde
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.13.6 Voinsalmi M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa, niemessä'

Pinta-ala

383 ha

Voinsalmen maisema-alue sijaitsee Rantasalmen kirkonkylältä luoteeseen kulkevan vanhan maantien varrella Yöveden ja Haukiveden välisen salmen rannoilla, noin 13 km Rantasalmen keskustasta luoteeseen. Alueella on ollut vakituista asutusta ainakin 1600-luvulta lähtien. Maiseman perusrakenteen muodostaa Haukiveden Voinsalmen molemmiin puoliin sijaitsevat kapeat luode-kaakko -suuntaiset harjanteet. Alue on sokkeloinen kapeiden salmien, lahtien ja pienten saarten muodostama avoin järvimaisema, jota rajaavat selkeät metsänreunat. Virtausten ansiosta salmet saattavat pysyä talvellakin avoinna. Alueen keskellä on metsäinen ja kallioinen Vasikkamäki.

Viljelyalueilla on Voinsalmen yli siltayhteys. Pellot on raivattu luontaisen suunnan mukaan myös luode-kaakko -suuntaisesti ja aivan rantoihin asti. Osa taloista on asettunut peltojensa keskelle, osa lähelle ranta-alueita peltoalueidensa reunoille. Tilakeskukset muodostavat löyhiä nauhoja ja asutusryhmiä, missä viereisiltä tiloilta muodostuu näkymiä toisilleen. Talouskeskukset ovat perinteisten maatilan rakennusten ja pihapuiden muodostamia avoimia pihapiirejä. Pihapiireissä on runsaasti koristekasvillisuutta ja maamerkkeinä kohoavat suuret ja kapeat varttuneet pihapuut (kuuset), pihoissa on myös mm. koivuja, jaloja lehtipuita, lehmäksiä ja hedelmäpuita. Ristolassa ja Rantalassa on hedelmätarhoja.

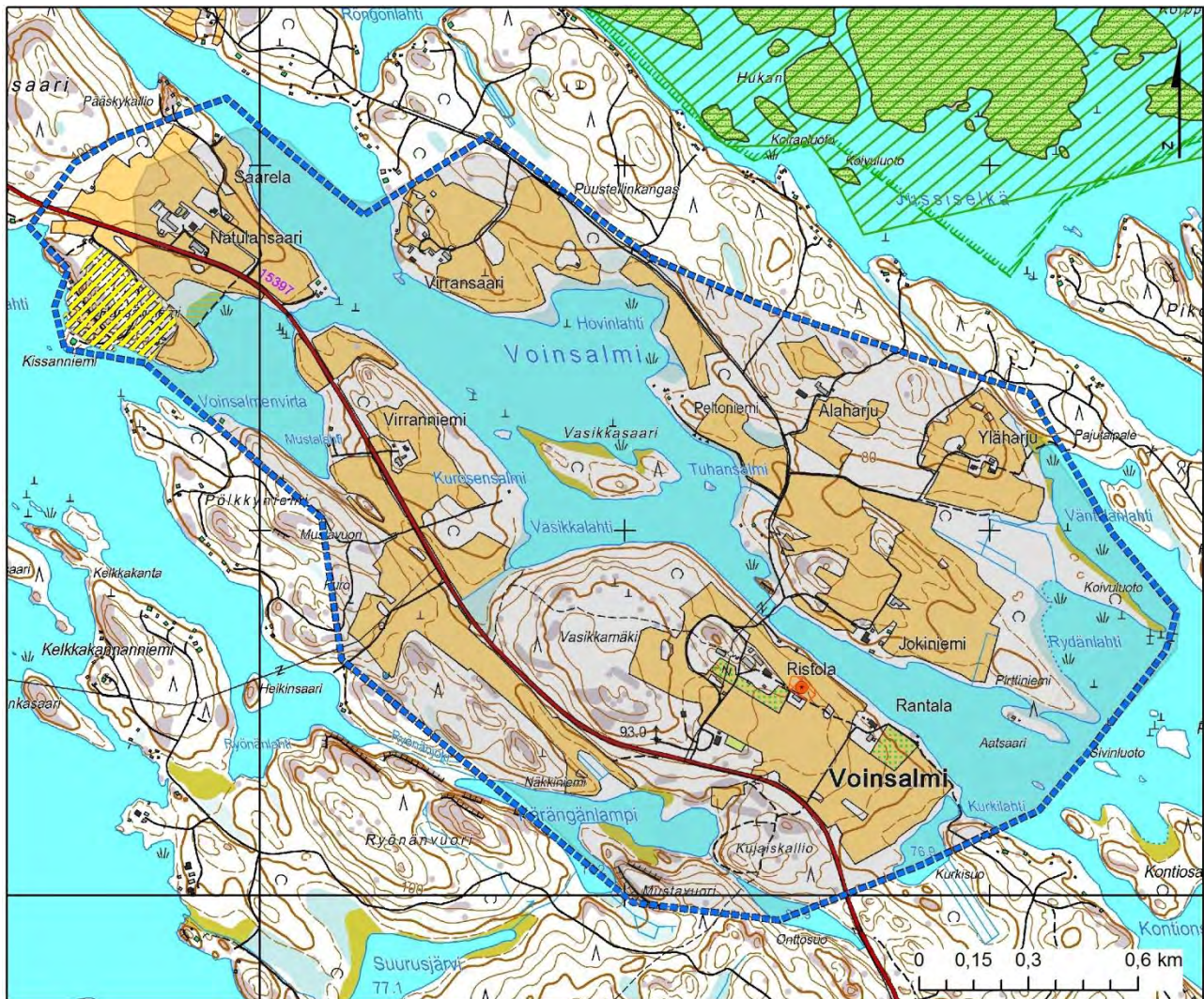
Peltokuviot ja kuvioiden muodostamat nauhat ovat pitkiä ja kumpuilevia, pelloilla on kivisiä pienehköjä, joskus vain yhden puun kokoisia saarekkeita. Avoimet pellot rajautuvat lehtipuuvaltaisiin vesien reunavyöhykkeisiin. Reunavyöhykkeissä on yksittäin myös mäntyjä. Alueen metsät ovat tuoreita

kuusivaltaisia kankaita. Pääkylätiet halkovat maisema-aluetta maisemarakenteen mukaan luode-kaakko -suuntaisesti. Vedet, rannat ja kumpuilevat viljelyalueet ovat Voinsalmen maiseman keskeisiä elementtejä ja maiseman tyypittäjiä.

Voinsalmi kuuluu Suomen kauneimmaksi maitotieksi vuonna 1997 äänestettyyn Yöveden maitotien reittiin.

Arviointi

Suur-Saimaan seudulle tyypillinen helppokulkuisten vesistöjen ääreen ja harjanteille muodostuneitten viljelyalueiden nauhojen maisema, jossa vesimaisema yhdistää vastakkaiset asutus- ja viljelysnauhat.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Natura 2000 -alue
- Kansallispuisto
- Arvokas perinnebiotooppi
- Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännöskohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.13.7 Tammenlahti P

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

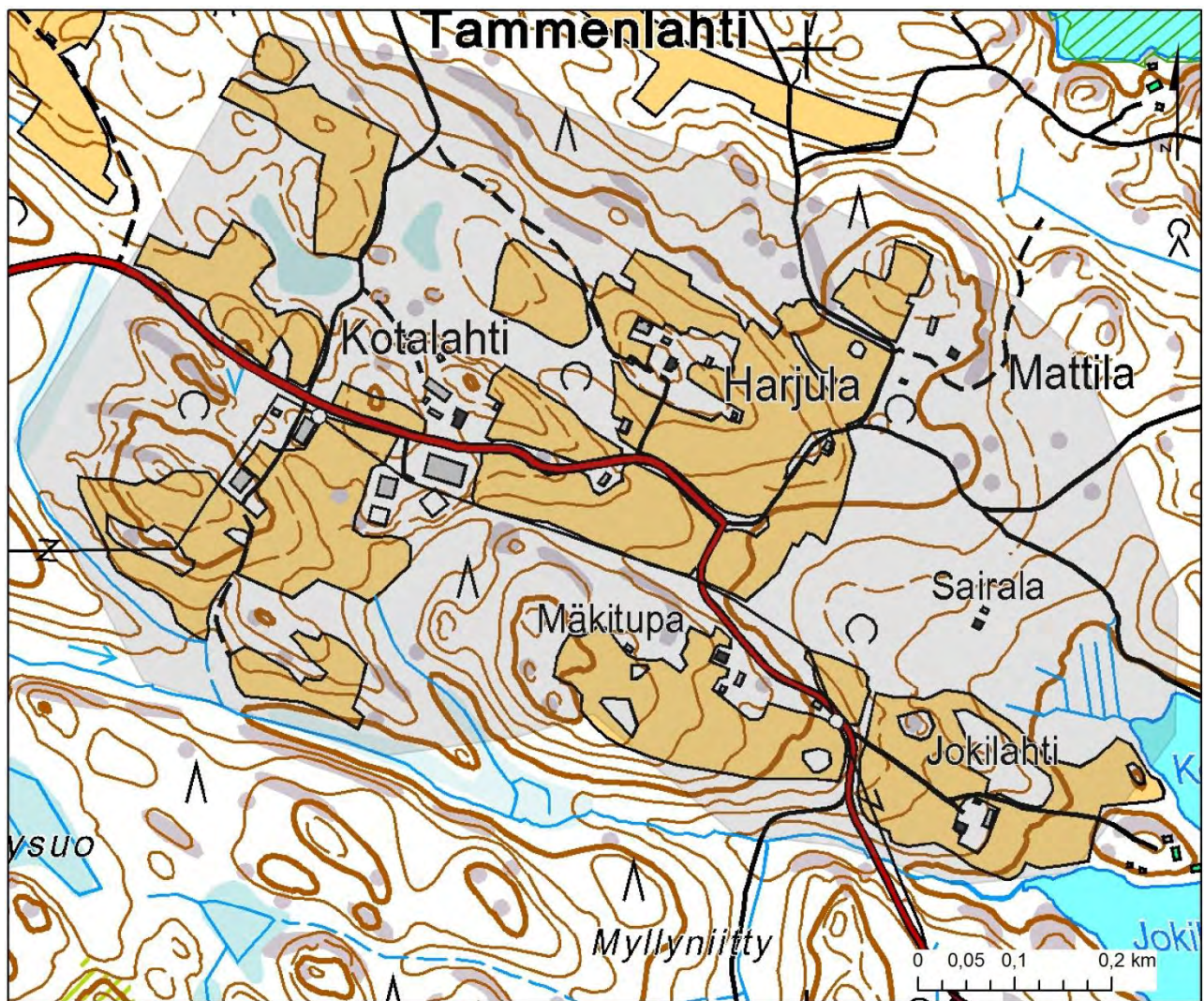
Maisematyyppi

'Saarella, niemessä'

Tammenlahti sijaitsee 22 km Rantasalmen kirkonkylältä kaakkoon, Haukiveden länsirannan tuntumassa. Tammenlahti on ollut asuttu 1500-luvulta lähtien. Alue on hyvin kallioisen ranta-alueen viljelymaisema, joka muodostuu pienistä, mosaiikkimaisista peltoalueista ja talouskeskuksista. Pellot on raivattu kallioiden välisille rinteille. Peltoalue ulottuu rantaan asti vain kapean Kotilahden pohjukassa. Metsäinen rantavyöhyke estää laajat näkymät Haukivedelle. Peltojen välissä puikkelehtii hiekkatie, peltosaarekkeilla kasvaa koivuja tai katajia kalliopaljastumien lomassa. Ojat ja ojanpientareet, isot kivikasat ja pienet niityt reunustavat peltoja. Talot ovat perinteisiä pieniä tupia ja sijaitsevat peltojensa yläpuolella kallioharjanteiden rinteillä.

Arviointi

Tammenlahti on muutaman tilan, viljelysten ja laidunalojen muodostama hyvin kallioinen, pienipiiteinen, monen kumpareen pieni maisemakokonaisuus Haukiveden rantojen läheisyydessä. Alueella on pitkä viljelyhistoria.

Merkinnät

- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Natura 2000 -alue

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.14 Savonlinna

3.2.14.1 Ahvionsaari- Salontaus M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saarella, niemessä'

Pinta-ala

118 ha

Ahvionsaari on Pihlajaveden eteläreunan saariston suurimpia saaria. Ahvionsaarella oli Ruokolahden karjalaistalojen ja sukujen omistamia eräsijoja ja hajatiluksia aina 1400-luvulta 1500-luvun loppuun saakka. 1640-luvulla saarella oli yhdeksän asuttua verotaloa. Vuoden 1664 verollepanossa siellä oli seitsemän kruununtaloa ja yksi vero- eli perintöalo. Ahvionsaaren asukasluku oli suurimmillaan 1950-luvulla, jolloin saarella oli noin 130 asukasta. 1970-luvun lopulla asukkaita oli 49.

Kapeahko, syvä Ahvionsalmi erottaa saaren mantereesta. Suurkylän kyläalue levittäytyy saaren länsiosassa. Salontauksen kylä on saaren koillisrannassa Kokonselän rannalla. Loma-asutus keskittyy saaren etelä- ja pohjoisosiin sijoittuen rannoille nauhamaisesti. Maiseman perusrakenteena ovat luode-kaakko - suuntautuneisuus ja samansuuntaiset moreeniharjanteet. Avointen viljelyalueiden välissä on eheä ja suhteellisen laaja metsäkaista.

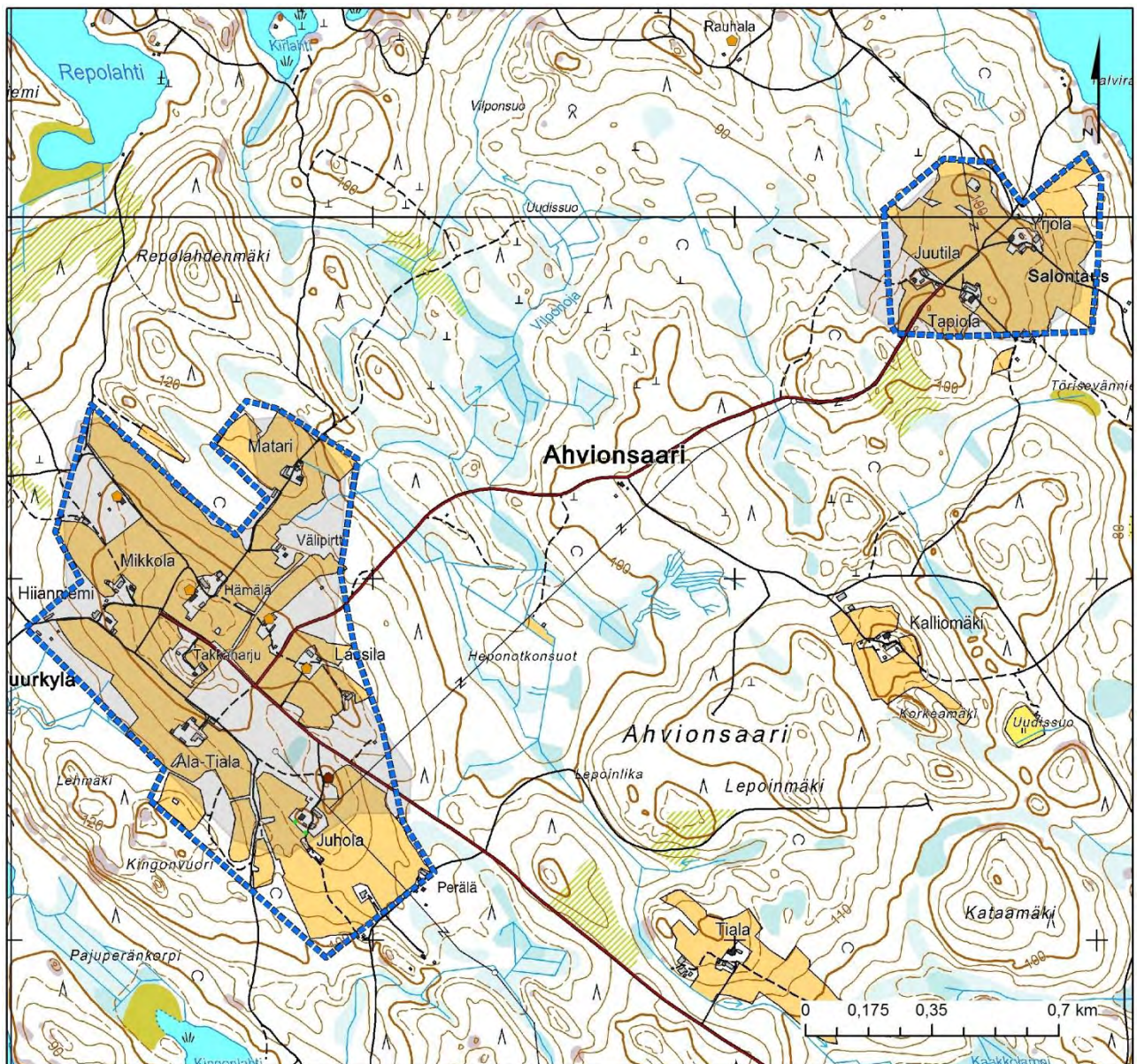
Pellot on raivattu harjanteiden lakialueille asti. Peltokuvioita kehystävät lehtipuuvaltaiset kaistat (koivua, pihlajaa, pajua, leppää), pelloilla on kiviröykkiötä ja muutaman puun saarekkeita, myös kalliopaljastumia. Ympäröivät metsät ovat koivikoita ja mäntyvaltaisia kankaita. Mäkimuodostelmien välisiin painanteisiin jää pienehköjä suoalueita. Tilakeskukset ovat asettuneet löyhiksi nauhoiksi peltojensa keskelle. Pihapiirit ovat perinteisiä, päärakennukset ovat verraten kookkaita. Huomiota herättävän kookas on Tapiolan vanha

navetta. Pihoissa on useampia rakennuksia ja pihat ovat kulmistaan avoimia. Alueella on loma-asutuksen lisäksi myös joitakin uudempia rakennuksia. Pihojen koristekasvillisuus muodostuu muutamista pihapuista, koivuista, kapeita kuusista, salavista, hedelmäpuista ja kookkaista syreeneistä. Pihoissa on myös jaloja lehtipuita, mm. vaahteroita. Hämälän pihapiiriä kehystää vapaasti kasvava pensasaita. Vanhalle koululle johtaa koivuista ja pihlajista muodostuva viete. Tien ja pellon reunassa, kujannepuiden lomassa, on säilynyt ladottua kiviaitaa.

Saarella on sijainnut lukuisia tervahautoja. Saaren kaakkoispuolella oleva Lekonsyvä oli saarelaisten perinteinen kala-apaja. Vanha talvitie kulki Telataipaleelta Ahvionsaaren länsipuolitse Kokonsaaren ja Koirsalon halki Säämingin kirkolle. Alueella on kivikautinen asuinpaikka. Saarella on ollut useita laivalaitureita, mm. saaren länsirannalla olevan hiekkaniemen, Hiianniemen, kärjessä ja pohjoiskärjessä lähellä Rauhalan tilaa sekä koillisrannalla Liikaanniemen ja Olinniemen välisessä Repolahdessa. Lisäksi saarella on ollut tervahöyryjen rakennus- ja kunnostuspaikka, Varviranta. Pihlajaveden Natura 2000 -alue ympäröi maisema-aluetta pohjois-, itä- ja länsipuolelta. Alue on tärkeä saimaannorpan elinalue.

Arviointi

Ahvionsaaren-Salontauksen maisema-alue on maatalousmaisemana Pihlajaveden saariston suuria kyläalueita, joka on säilyttänyt alkuperäisen avoimen ilmeensä yhä viljeltävine peltoineen ja niittyineen sekä peltoaukealle sijoittuvine vanhoine maataloineen.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Rakennussuojelukohde
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.14.2 Haukiniemi M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saarella, niemessä'

Pinta-ala

204 ha

Haukiniemi sijaitsee Savonlinnasta Oraviin ja edelleen Kangaslamille menevän maantien ja Haukiveden välissä, 25 km Savonlinnasta pohjoiseen. Haukiniemi on vanha asuinpaikka. Se mainitaan ensimmäisen kerran vuoden 1541 maakirjassa, tosin Varparantana. Kaksi vuosikymmentä myöhemmin eli 1561 kylä esiintyy jo omalla nimellään.

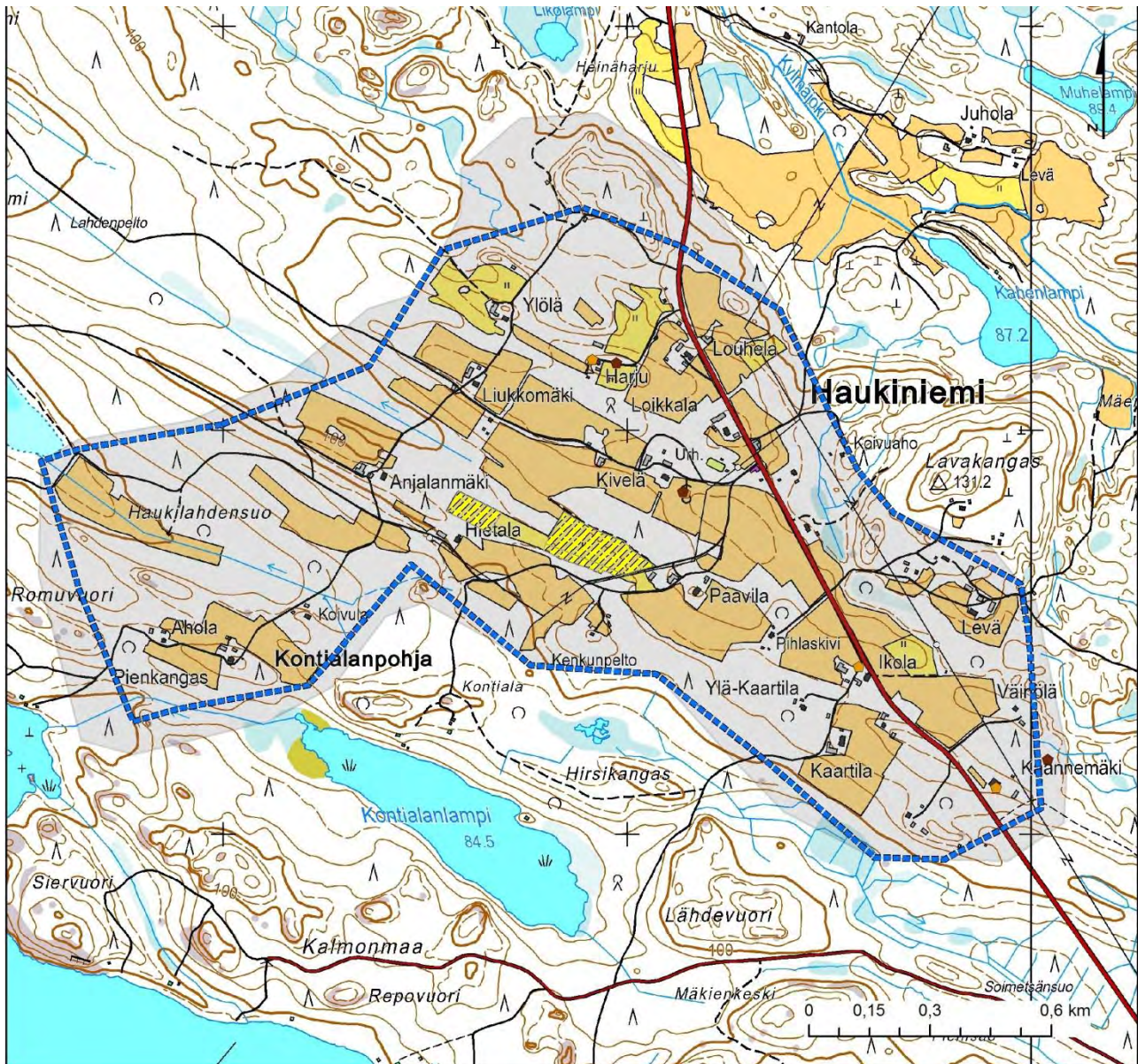
Haukiniemi on maisemaltaan pienipiirteistä, erittäin vaihtelevaa Suur-Saimaan seudun järven ranta maisemaa, jossa vuorottelevat puustoiset rinteet, avoimet pelto- tai vesimaisemat ja mäenrinteille sijoittunut asutus. Alueen vesialueelle on tyyppillistä laajojen järviselkien ja saariryhmien vaihtelu. Maiseman perusrakenteen muodostava useat luode-kaakko -suuntaiset, kapeat harjanteet, maasto on loivasti kumpuilevaa. Tilakeskukset sijaitsevat peltojensa keskellä. Pihapiirit muodostuvat vain muutamista rakennuksista, pihat ovat avoimia. Kookkaat kuuset, pihlajat ja koivut kohoavat pihapiirien maamerkkeinä. Muutoin pihojen koristeistutus on vähäistä ja muodostuu muutamista pensas- ja perennaryhmistä.

Loikkalaan johtaa kapea koivukuja ja molemmin puolin Juvolantien vartta pellon reunassa on särentäaitaa. Viljelyalueita kehystävät koivikot. Siellä täällä on kapeita mäntyvaltaisia kankaita. Pelloilla on runsaasti koivu- ja pihlajavaltaisia välikaistoja, kivet on kasattu rökkiöksi pelloille ja peltojen reunoille, Liukkomäkeen johtavan tien varressa on kiviaitaa. Juvolantie mutkittlee Haukiniemen halki pitkien harjanteiden kylkiä ja niiden poikki. Maisema-alueen kiintopisteitä ovat suuret pihapuut, puurivit, vanhat maatalousrakennukset, tuulimylly, navetat, maitokoppi ja suurista kivistä peltojen väliin kasatut kivasat.

Kirjailija Joel Lehtonen syntyi Harjun talossa, joka toimii nykyisin nähtävyytenä ja kylätalona. Alueen eteläreunassa on seudun vanhin koulurakennus, joka on rakennettu vuosina 1902-04. Paavilan niitty kuuluu ”Etelä-Savon Niittynäkymiä” -erityistukien esittelyverkostoon.

Arviointi

Alue on edustava esimerkki itäsavolaisesta erittäin pienipiirteisestä viljely- ja kylämaisemasta. Haukiniemen alueella on pitkä asutushistoria, jäänteitä kaskikulttuurista ja muinaisista elinkeinoista sekä rakennushistoriallisia arvoja, henkilöhistoriallisia arvoja ja muita historiallisia arvoja.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Arvokas perinnebiotooppi
- Rakennussuojelukohde
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.14.3 Holoppala - Lautiala M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saarella, niemessä'

Pinta-ala

109 ha

Holoppalan-Lautialan maisema-alue sijaitsee 15 km Savonlinnan keskustasta länteen, valtatie 14:n varressa, Kallislahdessa. Maiseman perusrakenteen muodostaa luode-kaakko -suunnassa kulkevat harjujaksot. Pellot on raivattu Kakolanmäen ja Leirimäen länsi- ja etelärinteille. Tilakeskukset sijoittuvat usein harjanteille, peltojensa reunaan. Pihapiirit ovat avoimia ja pihapiirien rakennukset perinteisiä. Holoppalan päärakennus on 1870- ja Lautialan 1700-luvulta. Pihoja on rajattu pensasaidoilla. Kookkaat pihapuut osoittavat pihapiirit maisemassa. Holoppalan vanhaa tulotietä reunustaa kuusirivi ja valtatieltä tilalle johtaa koivukuja. Lautialan pihaa rajaa lehtikuusirivi. Leirimäen talon neliön muotoista pihaa rajaa tiheä kuusiaita.

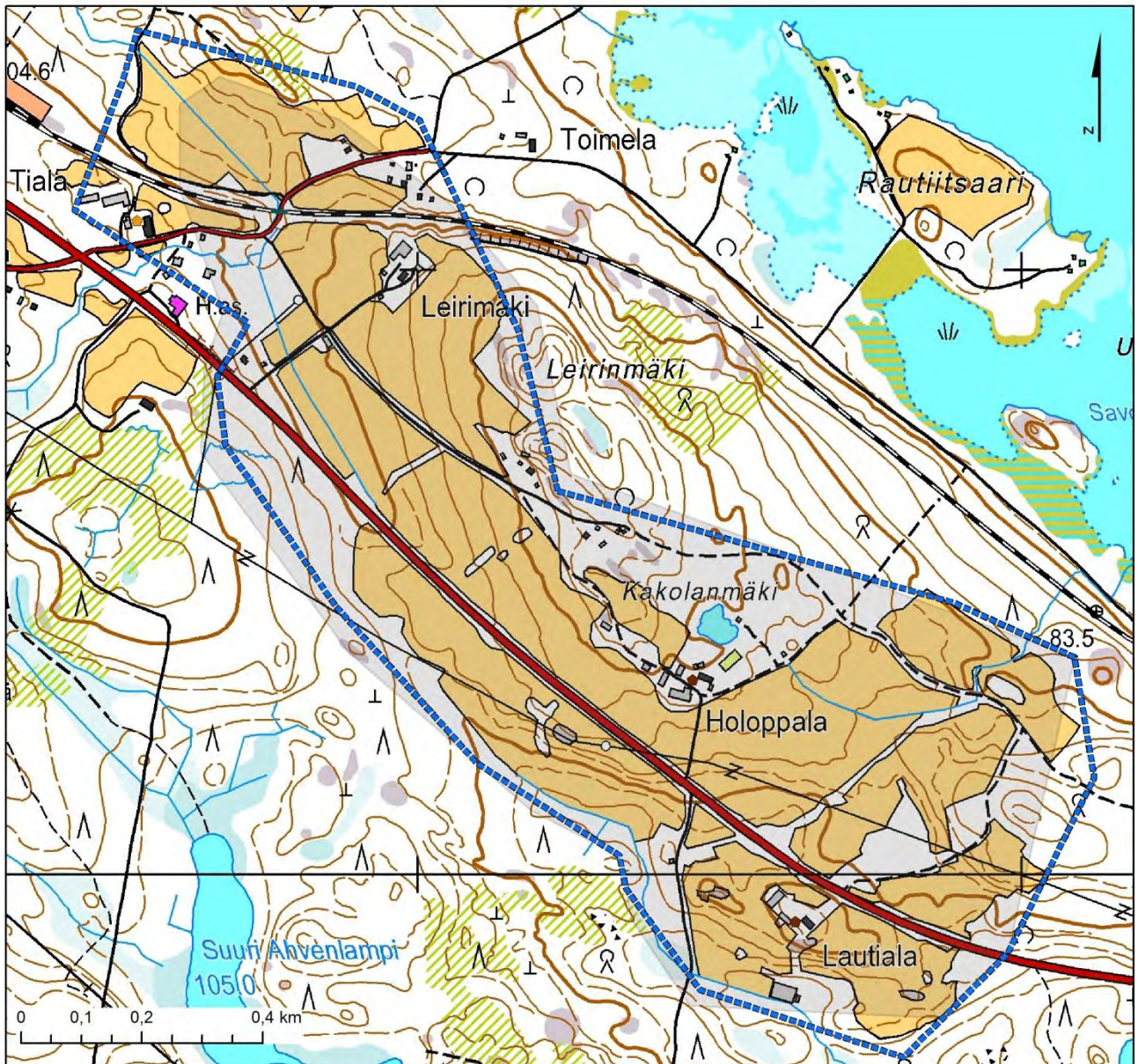
Avointa peltomaisemaa, selkeitä ja laajoja kuvioita kehystävät runsaat lehtipuustoiset reunavyöhykkeet. Reunavyöhykkeiden takana metsät ovat tuoreita kuusivaltaisia kankaita. Pelloilla on pieniä kalliopaljastumia ja Lautialan pelloilla suuria irtokiviä. Joidenkin kallioiden vierustoilla on kivikasoja ja yksittäisiä maisemapuita. Peltojen välisistä pientareista laajimmat kivikasa- ja pensasrivit ovat Kakolanmäen ja valtatie välisellä pellolla. Lautialan pellot ovat olleet viime vuosiin saakka lammaslaitumina. Holoppalan pellot ovat viljelykäytössä ja harvojen puuryhmien, maisemapuitten, kalliopaljastumien ja pientareiden rytmittämiä.

Leirimäen yli vievä vanha tie on pätkä suurta Savontietä. Holoppalan ja Lautialan tilojen välistä kulkeva nykyinen valtatie rakennettiin 1970-luvulla. Alueen luoteisreunassa kulkee Parikkala-Huutokoski -rautatie,

johon kuuluu kivilta. Kallistahteen liittyy Kustaa III:n sodan tapahtumia vuodelta 1789.

Arviointi

Suur-Saimaan seudun tyypillinen vesien ääreen, harjanteille muodostunut viljelyalue. Talot ovat perinteisiä ja varsin kookkaita ja sijaitsevat peltojen yläpuolella rinteillä. Alueella on rakennushistoriallisia arvoja ja arvoa monipuolisena kulttuurimaisemana, jossa on näkyvissä paljon viljelyn jälkiä, rakennuksia ja rakennelmia pitkäaikaisesta viljelyksestä, asutuksesta ja muista toiminnoista. Vaihteleva peltoaukea on suurin, avoin valtatieltä näkyvä maisematila Mikkeli-Savonlinna -maantien varrella.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Rakennussuojelukohde
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.14.4 Laukansaari M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saarella, niemessä'

Pinta-ala

34 ha

Laukansaari sijaitsee noin seitsemän kilometriä vesiteitse Savonlinnan keskustasta suoraan etelään. Laukansaarella on ollut pysyvää asutusta jo 1500-luvulla. Pihlajaveden suurista, asutuista saarista Laukansaari oli ainoa, jolta ei ollut vielä 1990-luvun lopussa lossiyhteyttä mantereelle. Säännöllistä reittiliikennettä kaupungista saareen hoiti silloin yhteysalus Salmetar. Vuonna 1998 aloitettiin lauttaliikenne Pihlajaniemen ja Laukansaareen välillä.

Saaren maiseman perusrakenteen muodostaa voimakas luode-kaakko -suuntautuneisuus. Muutamia erillistiloja lukuun ottamatta saaren asutus on keskittynyt Suurkyläksi Hiekanlahden rannoille ja rinteille. Saaren rannoilla on tasaisesti loma-asutusta. Harjanteisten peltoaukeiden läheisimmät metsät ovat vanhoja koivuvaltaisia kaskimetsiä tai kuusikoita. Harjanteet ovat mäntyvaltaisia kankaita. Suurkylän muutamat talot ovat asettuneet peltojensa ja vanhojen niittyjensä keskelle löyhäksi luode-kaakko -suuntaiseksi nauhaksi. Pihapiirit ovat avoimia ja pihapiirin muodostaa päärakennus ja kolme-neljä muuta rakennusta. Rakennukset ovat perinteisiä.

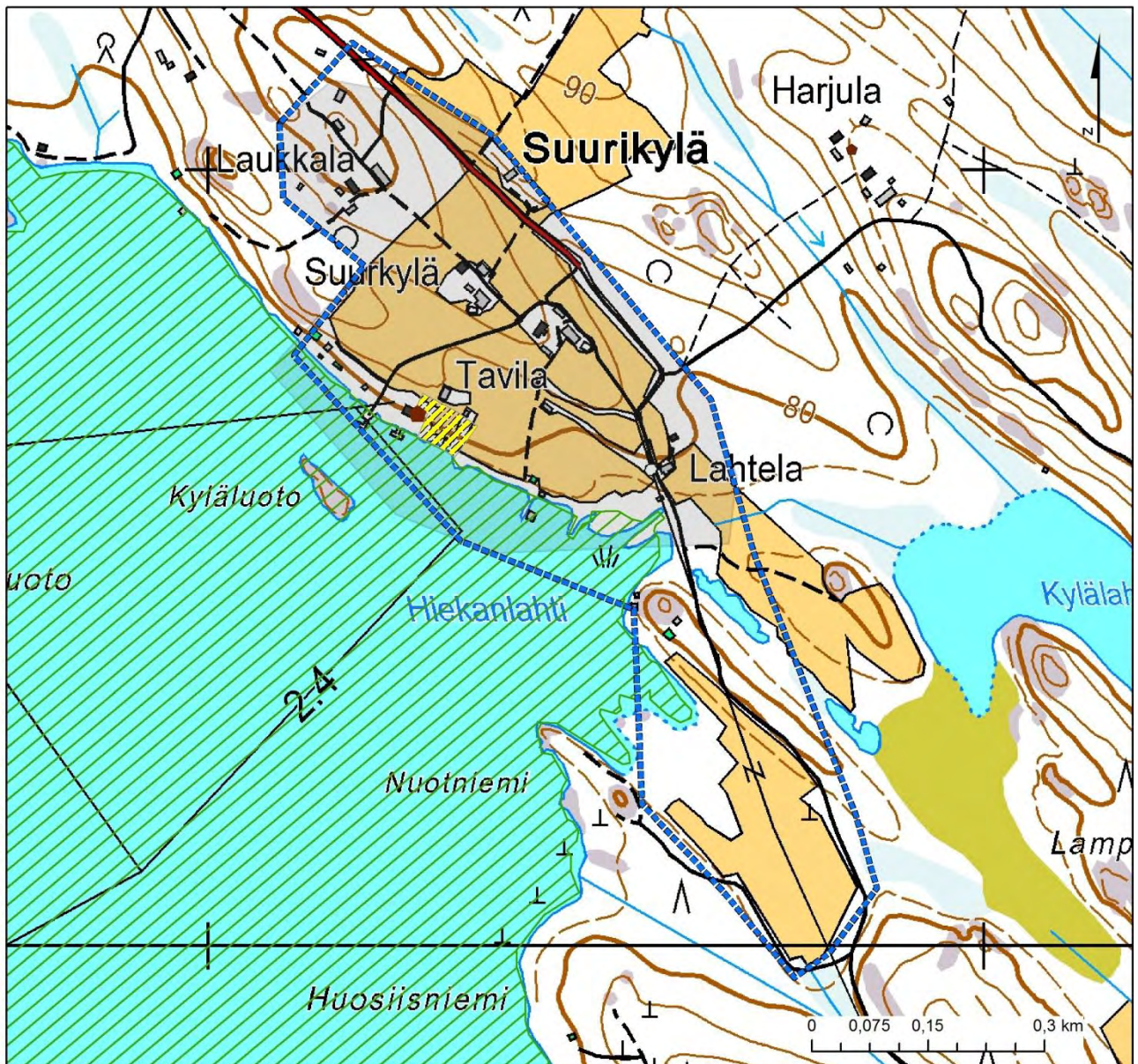
Pihapiirien kasvillisuus muodostuu muutamista pihapuista: kapeista kuusista, koivuista, syreeneistä tai hedelmäpuista, Suurkylässä on tammi ja lehmus ja Lahtelassa terijoensalavia. Lisänä pihoiissa on pieniä vapaasti kasvavia pensasryhmiä ja perennoja. Lahtelan pihapiiriä on rajattu ladotuilla kiviaidoilla, tilan

kohdalla on kylätien molemmin puolin katajat porttina. Tavilan pihapiirissä on särentäaitaa. Maisema on pienipiirteistä ja kumpuilevaa.

Saarta ympäröivä järviluonto kuuluu Pihlajaveden Natura 2000 -alueeseen. Vesialue on tärkeä saimaannorpan elinalue.

Arviointi

Laukansaaren maatalousmaisema on Pihlajaveden suurten saarien pitkään asuttuja ja viljeltyjä kyläalueita. Maisema-alue on säilyttänyt alkuperäisen, avoimen ilmeensä yhä viljeltävine peltoineen ja niittyineen sekä vanhoine mautiloineen.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Natura 2000 -alue
- Arvokas perinnebiotooppi
- Rakennussuojelukohde

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.14.5 Niittylahti M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa, niemessä'

Pinta-ala

279 ha

Niittylahti sijaitsee 10 km Savonlinnan keskustasta pohjoiseen, Juvolantien varrella Pienen Haukiveden itärannalla. Maiseman perusrakenteen muodostavat luode-kaakko -suunnassa kulkevat vain loivasi kumpuilevat harjujaksot. Pellot on raivattu matalien harjujen väliin Pienen Haukiveden rannoille asti, luode-kaakko -suuntaiseksi avoimeksi viljelynauhaksi ja laakeaksi alueeksi, minkä syvimmissä kohdassa on Niittyjärvi. Avointa peltomaisemaa, selkeitä ja laajoja kuvioita, kehystävät runsaat lehtipuustoiset reunavyöhykkeet. Reunavyöhykkeiden tausta metsät ovat tuoreita kuusivaltaisia kankaita. Niittyjärven rannan ja ympäröivien peltojen välissä on osittain puuton soistunut rantavyöhyke. Haukiveden ja Niittyjärven välisen harjanteen reunassa kulkee maantie. Siltä avautuu pitkiä näkymiä peltoaukealle, jossa on vain harvoja, mutta näyttäviä puustoisia saarekkeitä.

Maakunnassa poikkeuksellisen tasaisilla pelloilla on vain valta- ja reunaojia. Muutamat tien varren maisemapuut (kolme vanhaa mäntyä ja lehtikuusi), puuryhmät ja metsäsaarekkeet ovat tienvarsinäkymien kiintopisteitä. Tilakeskukset sijaitsevat peltojen keskellä. Tilojen rakennukset ovat kookkaita ja perinteisiä. Pihapiirien lähellä kasvaa lehtikuusia ja sembramäntyjä pienissä ryhmissä. Kookas lato ja tielle portin muodostavat vanhat isot männyt Niittylahdentien ja Juvolantien kulmassa sekä kookas riihi Niittyjärven läheisyydessä ovat maiseman maamerkkejä.

Alueelta tunnetaan useita kivilautisia asuinpaikkoja. Niittylahden kartanon historia ulottuu ainakin 1700-luvulle. Alueen läheisyydessä on Hevonniemen Natura-alue. Hevonniemeltä tunnetaan yli 20 erillistä lehtokasvillisuudeltaan arvokasta aluetta, joiden kasvisto edustaa monipuolisesti vaateliasta lehtolajistoa. Ranta- ja vesialueet ovat saimaannorpan tärkeää elinaluetta. Itse järvenlahti, Haukiveden Niittylahti, on arvokas lintuvesi. Siihen kuuluvat hiekkatöyrään Haukivedestä erottamat Niittylahti, kyseinen töyräs sekä laaja ruovikko Haukiveden rannassa. Alue on tärkeä erityisesti sotkien muuton aikainen levähdyspaikka. Niittyjärven rannassa on edelleen laidunkäytössä olevia perinnebiotooppeja. Maisema-alueen koillispuolella on pohjavesialueita.

Arviointi

Suur-Saimaan seudun tyypillinen hyvien kulkuyhteyksien varteen, vesien ääreen, harjanteille muodostunut viljelyalue. Talot ovat perinteisiä ja varsin kookkaita ja ne sijaitsevat peltojensa keskellä.

3.2.14.6 Pietolansaari M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppejä

'Saarella, niemessä'

Pinta-ala

49 ha

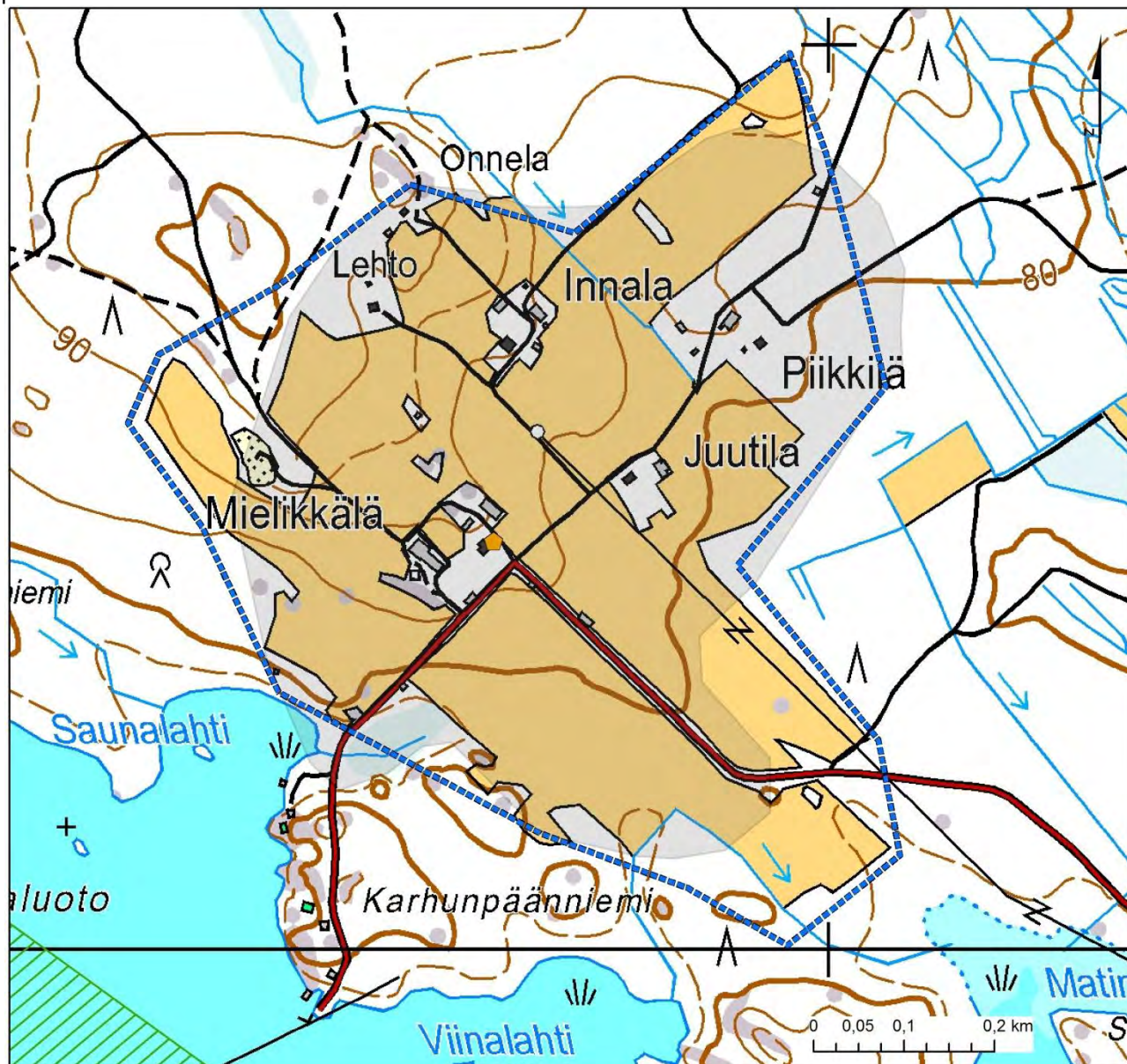
Pietolansaari sijaitsee Pihlajaveden eteläosassa, lossiyhteyden päässä mantereesta, 19 km vesiteitse etelään Savonlinnan keskustasta. Maisema on perusrakenteeltaan vain loivasti kumpuilevaa. Pellot on raivattu luode-kaakko -suuntaisesti saaren keskivaiheelle lähelle Saunalahtea ja Viinalahtea, harjanteen etelärinteille. Peltoaukea on laaja ja suhteellisen tasainen. Tilat asettuvat peltojensa keskelle ja muodostavat löyhän ryhmäkylän. Peltoja kehystävät lehtipuuvaltaiset reunavyöhykkeet. Pelloilla on kiviröykkiötä, kalliopaljastumia ja pieniä puusaarekkeitä. Metsät ovat pääosin mäntyvaltaisia kuivia kankaita.

Pihapiirit ovat avoimia. Korkeat kookkaat pihapuut asemoivat pihapiirit maisemaan. Mielikkälän pihapiirissä kohoavat kookkaat, kapeat kuuset, vaahtera ja männyt, Innalaan johtaa lehmuskuja, Juutilan pihassa on kookas kuusi, muutamia vanhoja koivuja ja lehmus. Innalan pihapiiriä kehystää lisäksi pensasaita. Juutilan pihaa on rajattu harvahkolla puuaidalla. Pihoissa on runsaasti matalampaa kasvillisuutta, pensaita ja perennoja. Maisemassa erottuvat myös Juutilan tyrnit ja säännöllisen muotoiset katajat. Mielikkälän rakennukset ovat saaren vanhimpia, osa niistä on 1800-luvulta. Saunalahteen laskevalla edelleen laidunkäytössä olevalla rinnelaitumella on monipuolisesti niittyajajistoa, runsaasti katajia sekä kalliopaljastumia.

Pietolansaari rajoittuu Pihlajaveden Natura-alueeseen. Keskeinen osa Pihlajavettä kuuluu rantojensuojeluohjelmaan, erityissuojelua vaativiin vesistöihin ja Corine-kohteisiin. Alue on tärkeä saimaannorpan elinalue, mutta sillä on merkitystä myös Saimaan järviluonnon, kulttuurivaikutteisten biotooppien ja lehtokasvillisuuden suojelemiseksi.

Arviointi

Neljän maanviljelystilan ja kahden torpan muodostama Pietolansaaren kylämiljöö on säilyttänyt alkuperäisen luonteensa ja edustaa hyvin Pihlajaveden saariston maatalousmaisemia laitumineen ja peltoaukeineen.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Natura 2000 -alue
- ◆ Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.14.7 Anttola M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Kumpareita ja serpentiiniä'

Pinta-ala

743 ha

Anttolan maisema-alue sijaitsee 9 km itään Savonlinnan keskustasta. Maisema-alue on laaja-alainen ja monipuolinen kulttuurimaisema, jossa on kerrostumia ja jäänteitä monista eri aikakausien toiminnoista. Maiseman perusrakenteen muodostavat lukuisat moreenikumpareet ja niiden lähinnä etelärinteille raivatut pellot ja tilat. Alueella ei ole suurempia vesiä, laaksoalueet ovat osin soisia. Asutusta kehystävät rehevät tuoreet kangasmetsät sekä viljelykoivikot. Maisema on hyvin pienipiirteistä ja kumpuilevaa, laajemmat näkymät avautuvat Kyllölänmäeltä, Tynkkylänmäeltä ja Koivumäeltä.

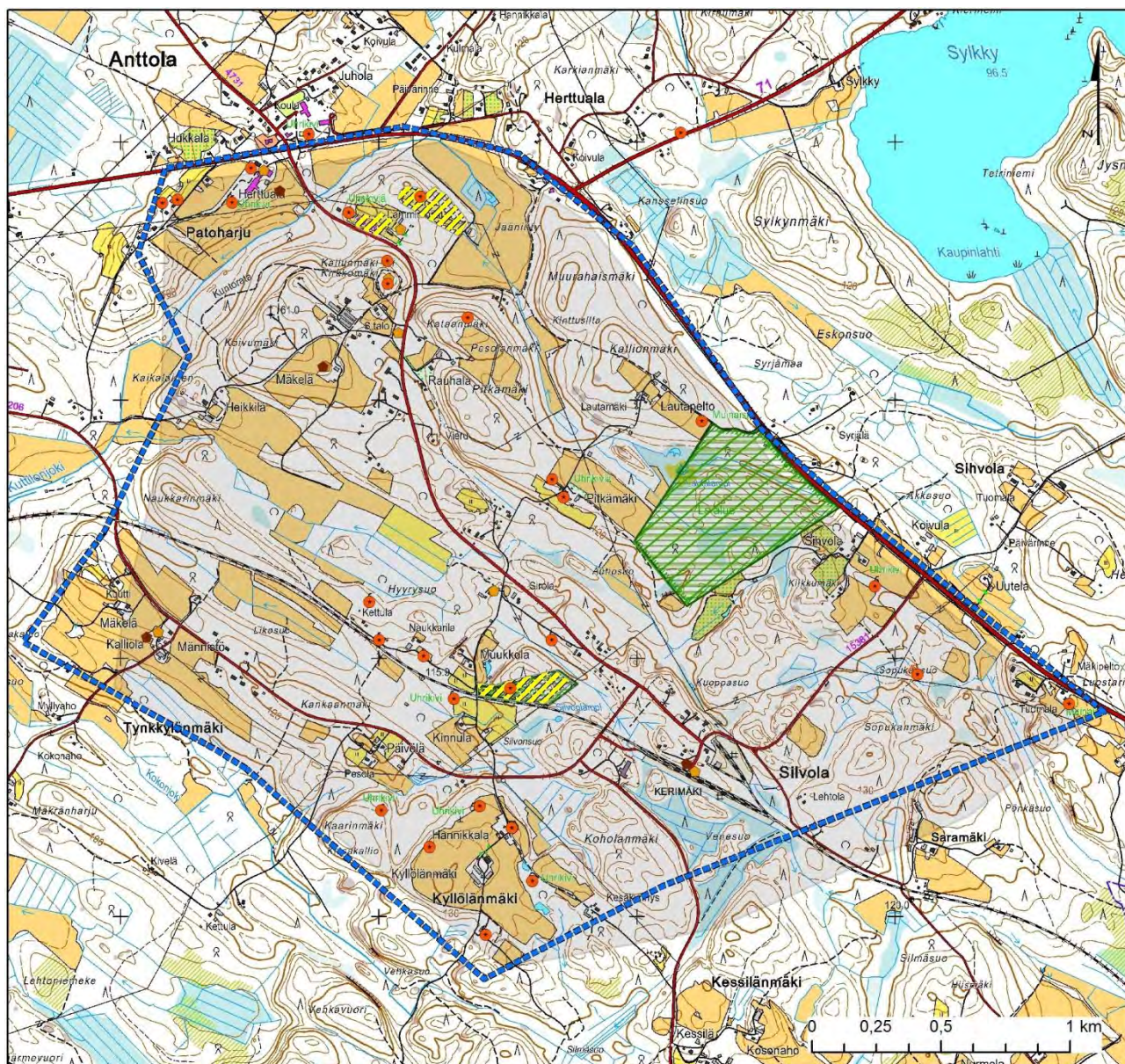
Asutusrakenne on maisemallisesti löyhäkö. Tilat ja talot ovat sijoittuneet lukuisten moreenikumpareiden etelänpuoleisille rinteille, peltojensa keskelle. Maisema avautuu yhdestä talosta toiselle ja ehkä kolmannelle, mutta ei enää useammalle. Tiloille ja taloihin johtaa koivu- ja kuusikujia. Pihapiirejä asemoivat maisemaan varttuneet pihapuut. mm. komeat kotikuuset. Maisema-alueella on taajamanomaisia asutuspiirteitä että agraarista maisemaa lomittain. Pihoja rajaavat usein pensasaidat.

Alueen kulttuurihistoria on rikas. Kallunmäki on Kerimäen ensimmäinen kirkonpaikka. Alueella on lähes 30 tunnettua arkeologista kohdetta, niistä pääosa on tarina- ja kulttipaikkoja, kuppikiviä. Maisema-alueella on useita rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteita: entinen kestiekivaritalo Herttuala, Silvolan asema, Kalliola ja Mäkelä eli Rouhiala. Kylämaisemassa on myös muita liikenteen muokkaamia osia, vanhoja tieuria ja rautatieasema. Rautatie halkoo maisema-aluetta sen eteläosissa. Maisema-alueella on lisäksi kaksi

Natura 2000-kohdetta. Kinnulan laidun on maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi ja luonnonsuojelualue.

Arviointi

Laaja-alainen ja monipuolinen kulttuurimaisema, jossa on kerrostumia ja jäänteitä monista eri aikakausien toiminnoista.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Natura 2000 -alue
- Luonnonsuojelualue, perustettu
- Arvokas perinnebiotooppi
- Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännöskohde
- Rakennussuojelukohde
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.14.8 Haapaniemi M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Kumpareita, serpentiiniä'

Pinta-ala

155 ha

Haapaniemen maisema-alue sijaitsee Puruveteen työntyvällä niemellä 10 km Kerimäen keskustasta etelään. Alue on vanhaa asuinalueita. Haapaniemellä on harjoitettu viljelyä 1500-1600-luvulta lähtien. Maisema on hyvin pienipiirteistä. Haapaniemen etelään viettävät rinteet ja peltoaukea kumpuilevat loivasti. Kasvillisuuskaistat, kivet, koivu- ja pihlajavyöhykkeet pilkkovat avointa peltomaisemaa.

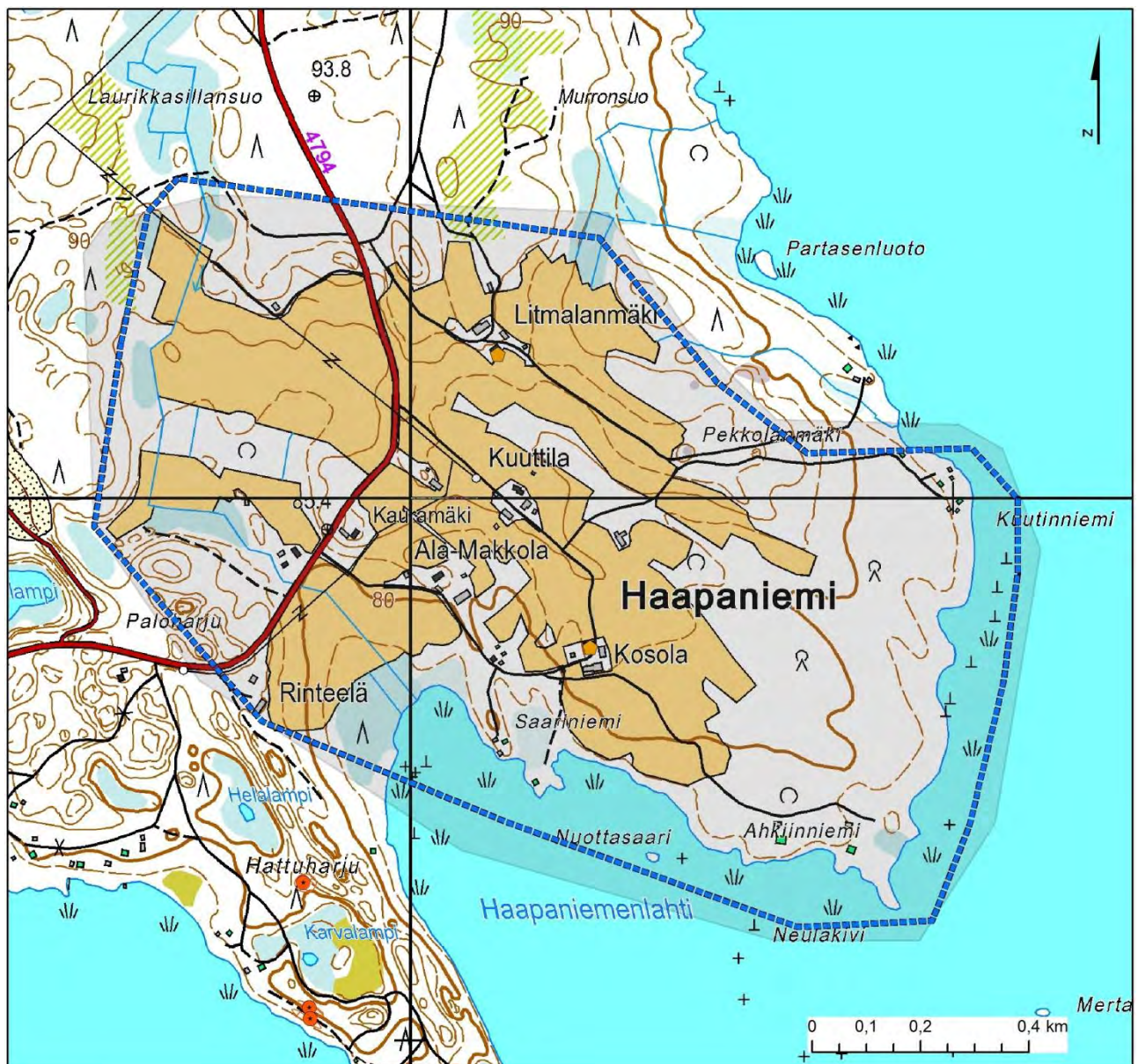
Viljelyalueen kehysmetsät ovat mäntyvaltaisia kuivia kankaita, ranta-alueilla kasvillisuus on tuoreempaa ja lehtipuuvaltaista. Paikoin ranta-alueilla on metsäkasvillisuudessa myös lehtomaisia piirteitä. Tilat ovat peltojensa ympäröimiä ja tilat keskenään tasapainoisia. Pihapiirit ovat rakennuksineen perinteisiä, rakennusten joukossa ei juuri ole nuorempia rakennuksia. Maisema avautuu tilalta toiselle, mutta useamman tilan kattavia näkymiä ei synny. Maisemassa erottuvat pihapiirien kotipuut sekä muutamat maiseman maamerkit, yksittäiset varttuneet maisemamännyt. Tie kiemurtee luonnonesteitä kierellen maisema-alueen halki. Puruvesi ei läheisyydestään huolimatta ole juuri maisemassa esillä.

Ahkiinniemiessä on Salpalinjaan kuuluvia taistelu- ja yhteyshautoja ja poteroita. Harvistola sijaitsee mäellä peltoaukeaman ympäröimänä ja sen ympärillä levittäytyy Haapaniemen kyläilijöille. Tilan pihassa on päärakennuksen lisäksi navetta, aitta ja riihi. Tilan päärakennus on luonnonkiviperustalle rakennettu satulakattoinen, hirsinen rakennus. Päärakennus on rakennettu mahdollisesti vuonna 1729 ja sitä on

korjattu vuonna 1950. Rantala on tyypillinen itäsavolainen talonpoikaistalo, joka on rakennettu perinteistä rakennustapaa noudattaen. Rantalan pihassa sijaitsevat sauna, aitta ja navetta 1950-luvulta. Ympärillä on laaja, loivasti kumpuileva Haapaniemen kylän peltomaisema. Tila sijaitsee aivan Haapaniemenlahden rannalla. Rantalan tilalla on ollut asutusta 1700-luvun puolivälissä ja se on Haapaniemen kylän vanha kantatila. Nykyinen päärakennus lienee rakennettu 1900-luvun vaihteessa. Sitä on korjattu 1960-luvulla.

Arviointi

Suur-Saimaan seudun perinteinen viljelysalue, missä tilat ja talot ovat sijoittuneet ja pellot raivattu lukuisten moreenikumpareiden lähinnä etelärinteille. Kylärakenne on löyhä, eikä kylien vaihtumista ole selvästi havaittavissa.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännöskohde
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.14.9 Makkola M

Maisemamaakunta ja -seutu:
Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi
'Saarella, niemessä'

Pinta-ala
198 ha

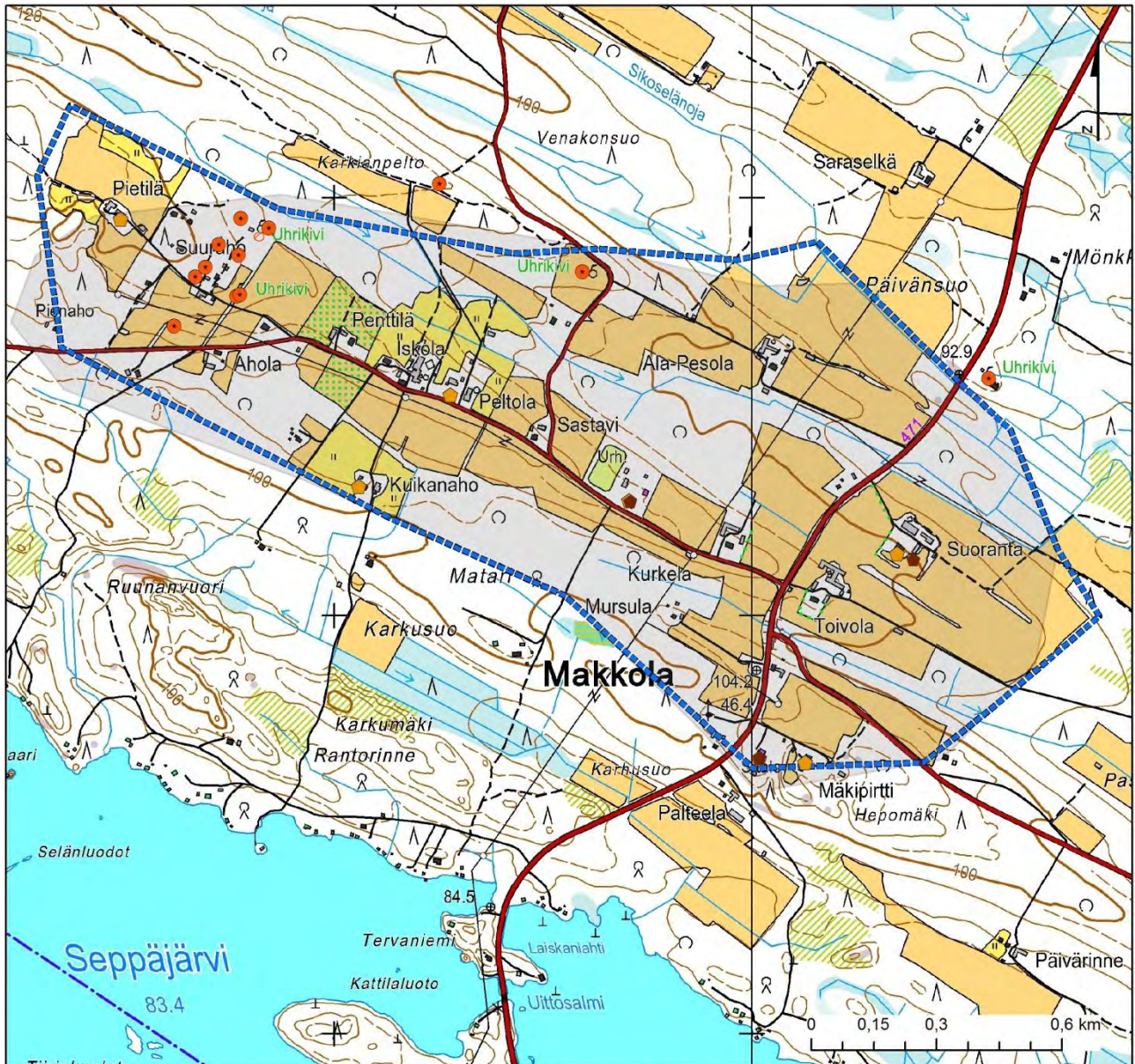
Makkolan maisema-alue sijaitsee 12 km pohjoiseen Savonlinnan keskustasta. Maiseman perusrakenteena on suhteellisen tasainen ja vain hieman kumpuileva luode-kaakko -suuntainen moreeniharjanne. Pellot on raivattu harjanteen lakialueelle ja rinteille. Avointa ja aktiivista viljelymaisemaa kehystävät lehtipuuvaltaiset, tuoreet metsät.

Pääosin 1800- ja 1900-luvulta olevat maatalot sijaitsevat harjulla nauhamaisesti, harjun suunnassa kulkevan tien varressa. Tilat ovat peltojensa keskellä. Pihapiirit ovat puoliavoimia. Pihoihin vie puukujia Pietilässä ja Karkusuolla. Pihoja on aidattu myös puu- ja pensasaidoilla, mm. leikatuilla kuusaidoilla. Maisemassa on myös kiviaitoja ja Kurkelan pihapiiriä kehystää ladottu kiviaita. Pihapiireissä on korkeita maisemapuita, mm. kapeakasvuisia varttuneita, kotikuusia.

Alueella sijaitsee useita tunnettuja muinaisia tarina- ja kulttipaikkoja. Suoranta, Makkolan tanssilava, Päivölä ja Makkolan koulu ovat rakennettuja arvokohteita.

Arviointi

Suur-Saimaan seudun perinteinen, vakiintunut viljelysalue, missä talot ovat sijoittuneet ja pellot raivattu luode-kaakko -suuntaiselle moreenikumpareelle. Kylän rakenne on maisemallisesti löyhä.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännöskohde
- Rakennussuojelukohde
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.14.10 Ruokolahti M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa, niemessä'

Pinta-ala

235 ha

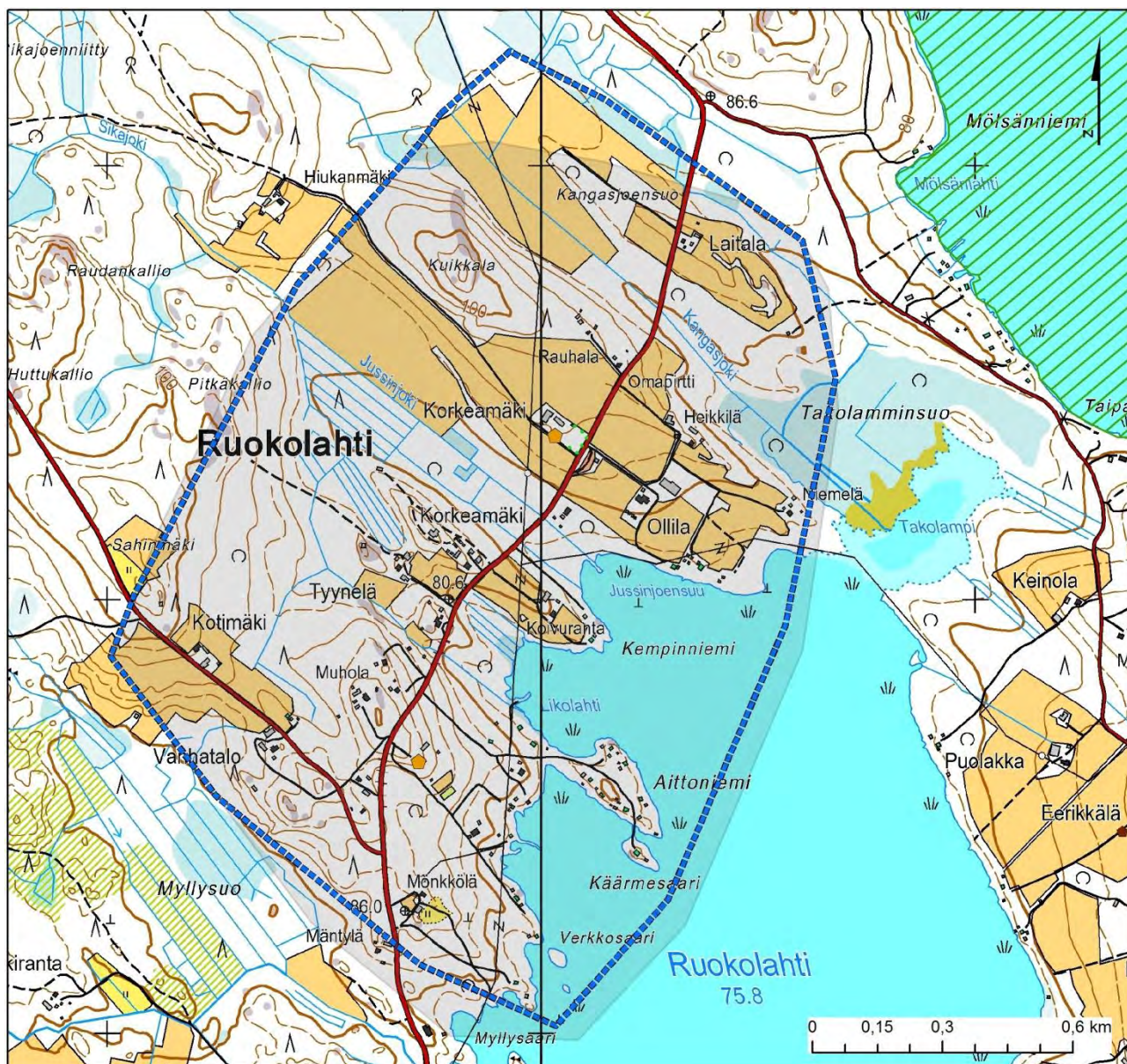
Ruokolahti sijaitsee noin kuusi kilometriä Kerimäen keskustasta etelään, osin niemenä Puruveden rannassa. Maiseman perusrakenteen muodostaa luode-kaakko -suuntainen Kuikkalan harjanne. Pellot ja tilat on raivattu harjanteen etelärinteelle. Maisema on viljelty, loivasti kumpuileva peltoaukea, mitä pilkkovat puustoiset reunavyöhykkeet.

Tilakeskukset ovat peltojensa reunalla tai niiden keskellä. Viljelyalueen kehysmetsät ovat kuusivaltaisia tuoreita kankaita, ranta-alueilla kasvillisuus on tuoreempaa ja lehtipuuvaltaista. Viljelyalueilla erottuvat pihapiirien puukujat ja kuusiaidat sekä muutamat yksittäiset varttuneet pihapuut. Puruvesi pilkahtelee maisemassa Ollilan tilan kohdalla. Kylätie kiemurtee maisema-alueen halki. Maisema on pienipiirteistä.

Aittoniemi on osa historiallista Salpalinjan puolustusvarustusta, jonka rakentaminen aloitettiin v. 1940. Varustukset ovat kenttälinoitettuja konekivääripesäkkeitä sekä taistelu- ja yhdysautoja tuliasemineen.

Arviointi

Ruokolahden kylän asutus on perinteistä savolaista järven rannan maaseutuasutusta. Erityispiirteensä maisemaan antavat perinteiset maatalot ja pienipiirteinen, kumpuileva peltomaisema.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Arvokas rakennusperintökohte

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.14.11 Muholanlahti-Tieaho M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa, niemessä'

Pinta-ala

144 ha

Maisema-alue sijaitsee Punkaharjulta Kesälahdelle menevän tien varrella Puruveden Enanlahden rannalla. Puruvesi laajana vesistönä on ollut ja on alueelle keskeinen. Puruvettä ja siihen liittyviä vesistöjä pitkin liikkuvat varhaiset kauppiaat ja eränkävijät ja saapuivat alueelle asukkaat. Vesiliikenne säilyi pääomaisena liikkumismuotona aina 1700 -luvulle asti. Puruvesi kaloineen on ollut ja on edelleen merkittävä elannon antaja sekä kaukokalastajille että paikallisille.

Maiseman perusrakenteen muodostavat Puruveden Muholanlahden ympärille kiertyvät, koillis-lounais -suuntaisesti viljelty moreenimäet. Lakialueiden metsät ovat kuivahkoja mäntykankaita, rinteiden alemmilla osilla metsät muuttuvat tuoreiksi ja myös lehtipuuvaltaisiksi. Avoimia rinnepeltoja myöten maisemat avautuvat Muholanlahden yli ja sen vastarannoille. Pelloilla on suuria saarekkeita kiviröykkiöitä ja niissä on muutamia lehtipuita, koivuja ja pihlajia. Asutus on asettunut harvakseltaan mäkien rinteille. Rehevät reunavyöhykkeet sulkevat paikoin näkymiä ja tekevät maisemasta suhteellisen pienipiirteisen.

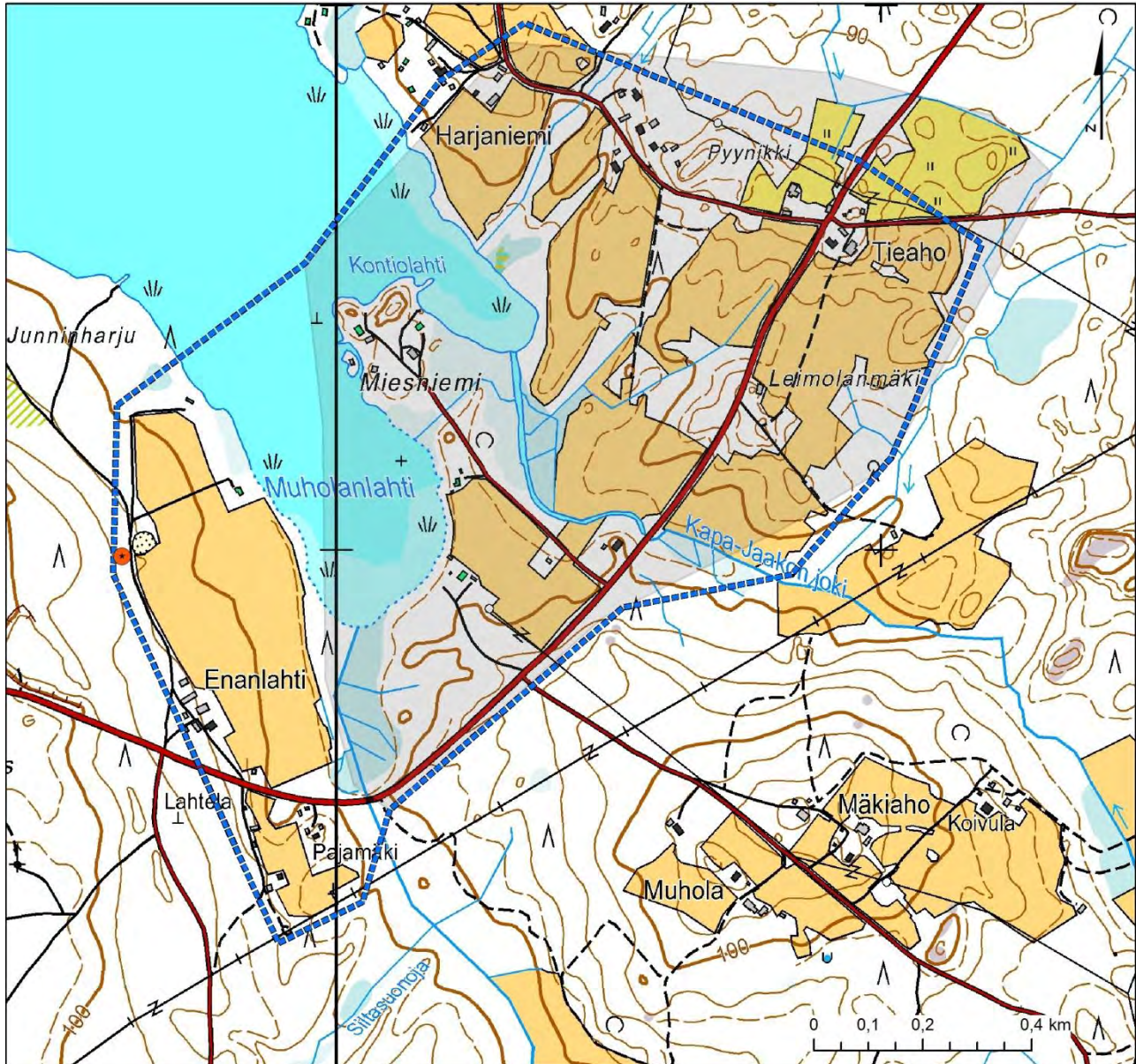
Peltoaukean itäosaa halkoo maantie. Maiseman keskiössä, harjanteen korkeimmalla kohdalla on perinteinen Tieahon tila ja tienristeys. Maasto laskee Muholanlahden rannalle, missä pellot ulottuvat rantaan asti. Notkossa virtaa Kontiolahteen laskeva pieni Kapa-Jaakon joki.

Alueelta tunnetaan lukuisia arkeologisia ja historiallisia kohteita mm. kivikautisia asuinpaikkoja. Alueen länsiosa kuuluu II luokan pohjavesialueeseen. Se on toisen Salpausselän sisäpuolelle kerrostunut lajittunut

muodostuma, jossa on erotettavissa Haukiharjun pitkittäisharjuosa sekä siihen liittyvä noin tasossa + 105 metriä oleva deltakerrostuma.

Arviointi

Muholanlahti-Tieaho on vaihtelevine pinnanmuotoineen, laajoine peltoaukeineen, lukuisine saarekkeineen ja Puruveden rantamaisemineen monipuolinen järvenrannan maisema-alue.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Muinaisjäännöskohde

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.14.12 Vaara M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa, niemessä'

Pinta-ala

152 ha

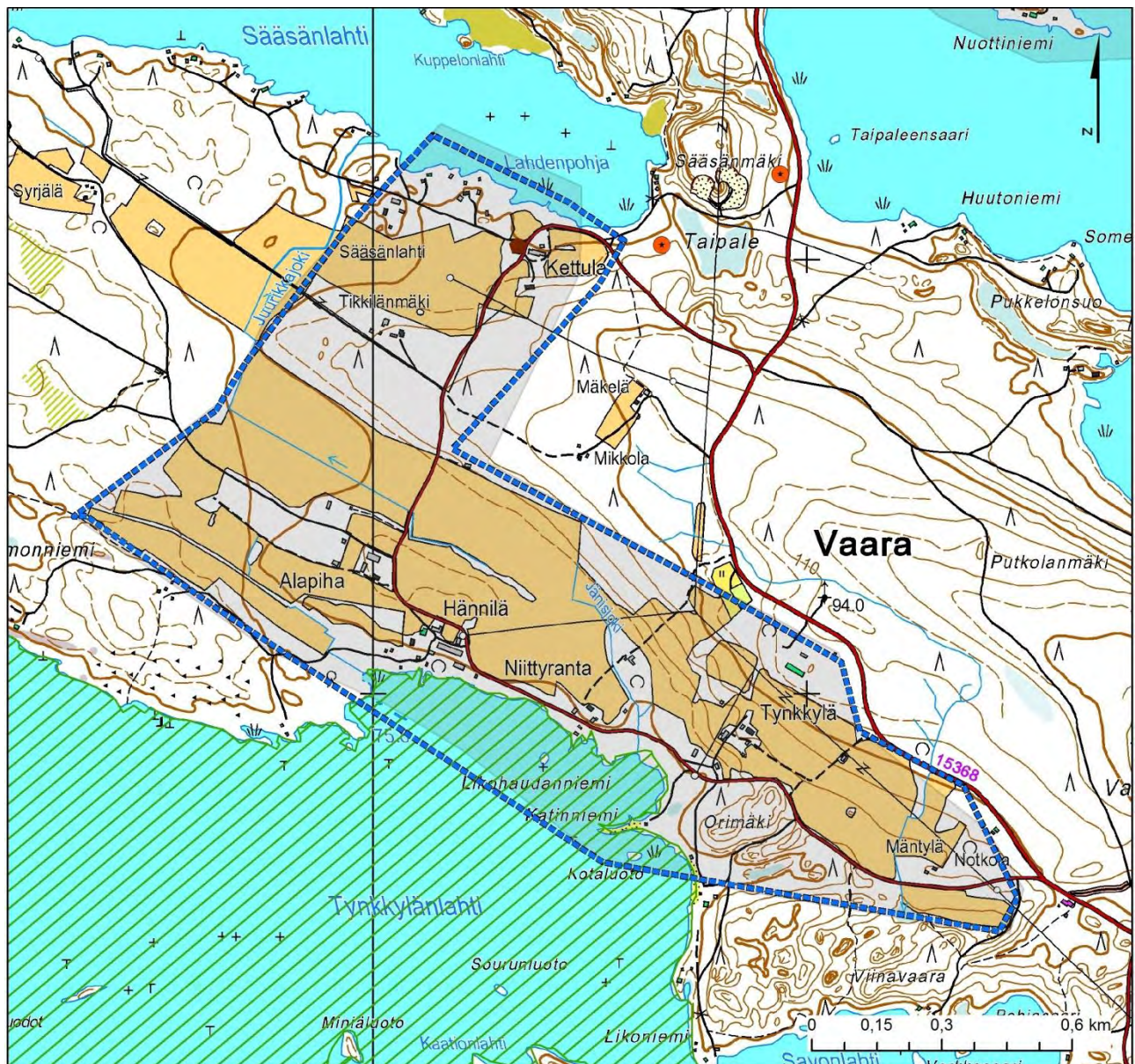
Vaaran maisema-alue sijaitsee Puruveden itärannalla Hangasniemen pohjukassa. Hangasniemi kuuluu harjujaksoon, joka kulkee luoteis-kaakko -suunnassa Puruveden poikki. Harjanteen lakialueet ovat kuivia mäntykankaita, rinteillä on tuoreempia kasvutyppejä ja kuusivaltaisia kuvioita sekä nuoria koivikoita. Vaaran kylän alueella on ollut asutusta jo kivikaudella, mitä osoittavat peltoalueen vierestä Lahdenpohjasta löydetty kivikautisten asuinpaikkojen jäännökset.

Nykyinen asutus on muodostunut ja viljelykset raivattu harjanteiden etelä- ja länsirinteille lähelle Puruveden rantoja. Peltokuviot ovat paikoin seudulle poikkeuksellisenkin laajoja, pellot ovat pääosin vain lievästi viettäviä rinnepeltoja. Tynkkylänlahden rannalla pellot ovat jyrkkiä. Peltoja kehystävät pääosin lehtipuuvalliset reunavyöhykkeet. Alueen eteläosassa olevan Viinavaaran arvokkaalla harjualueella maasto on hyvin vaihtelevaa, korkeuserot ovat suuria ja rinteet jyrkkiä. Peltoaukea ulottuu harjanteen poikki Vaaranmäen länsi- ja lounaisrinteillä. Niiltä aukeaa näkymä viereisille Viinavaaran ja Sourunsärkän harjualueille. Sääsänlahden rannan puoli on maastoltaan loivempaa. Peltoaukeaan liittyy aidattua rantahakaa Tynkkylänlahden rannalla. Alueen talouskeskukset, joista osa on perinteisiä, osa melko uusia, sijaitsevat rinteiden alaosissa kylätien varrella rantojen tuntumassa. Kylätien ja rannan väli on osin puustoinen. Tien reunassa, pellon puolella on kiviaitaa, samoin ylempänä Hännilän ja Alapihan

peltoaukeilla. Kylätien yläosista aukeaa näkymä Tynkkylänlahdelle harjujen yli. Yksittäisiä maiseman elementtejä ovat pihapuut, kapeat kuuset, ladot, kiviaidat, puuaita ja kivikasat. Kivikasat on koottu pääosin vain peltojen reunoille. Rajaamattomat pihapiirit liittyvät suoraan peltoihin ja pellot teihin.

Arviointi

Maisema-alue edustaa Suur-Saimaan seudun perinteistä viljelymaisemaa, missä viljelyalat on raivattu harjanteille, vesistöjen läheisyyteen, niemiin. Pitkä viljelyhistoria kuvastuu tasapainoisessa ja elävässä kulttuurimaisemassa.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Natura 2000 -alue
- Rakennussuojelukohde
- Muinaisjäännöskohde

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virasto), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.14.13 Ala-Kuona P

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Kumpareita, serpentiiniä'

Ala-Kuonan kylä sijaitsee Ison Vehkajärven ja Kuonajärven välisellä kannaksella noin 9 km Savonlinnan Kerimäen kirkonkylältä luoteeseen. Maisema on vain loivasti kumpuilevaa ja pienipiirteistä. Alueella kohoaa luoteessa korkeimpana näköalapaikkana Säkvuori.

Osa kylätienvarren pelloista on metsitetty koivulla. Maisema-alueella sijaitsee yksi Kerimäen merkittävimmistä muinaisjäännöksistä, Kankaanlaidan kivikautiset asuinpaikat.

Kulttuurihistoriallisesti merkittävistä rakennetuista kohteista Hämälän tila jää kylämaisemassa hieman syrjään. Vehkalan rakennukset sijaitsevat kylätien varressa hieman erillään muista taloista. Vesi ei ole maisemassa esillä muutoin kuin Vehkalan tilan kohdilla, vesistöjen lehtipuuvaltaiset reunametsät kehystävät maisema-alueetta.

Arviointi

Suur-Saimaan seudun tyypillinen veden ääreen sijoittuva viljelyalue.

Merkinnät

- Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännöskohde
- Rakennussuojelukohde
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.14.14 Kulennoinen P

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

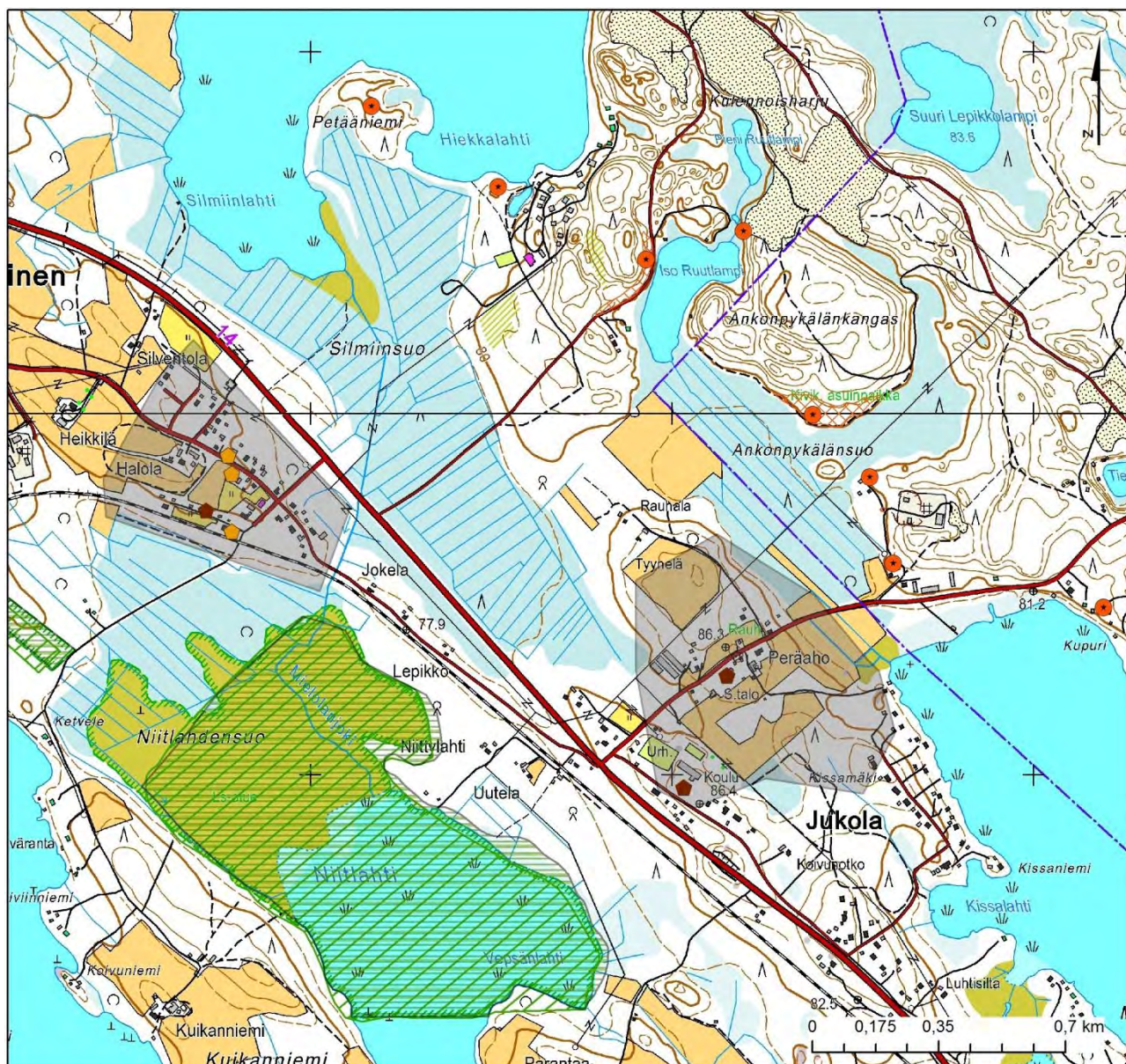
'Kumpareita ja serpentiiniä'

Kulennoinen sijaitsee 17 kilometriä Savonlinnan keskustasta itään ja seitsemän kilometriä Punkaharjulta länteen. Punkaharjun seudun asutus lienee syntynyt 1400-luvun alkupuolella Kulennoisten tienoille, missä on luultavasti alun alkaen sijainnut karjalainen siirtokylä. Tienoon rehevät luhtaniityt tekivät mahdolliseksi karjan laiduntamisen ja siten myös pysyvän asutuksen. Haapalan neljänneskunnan kuudesta kymmenkunnasta yksi oli juuri Kulennoinen, joka käsitti myöhemmän Punkaharjun pitäjän koko alueen ja lisäksi osia Kerimäestä. Kymmenkunnassa asui vuonna 1571 arviolta 310 henkeä. Kulennoisten kautta kulki tärkeä tie Kerimäeltä Parikkalaan ja sillä tiedetään olleen kestikievari 1500-luvun lopulla. Alueen nykyinen vauraus periytyy osaltaan jo noilta ajoilta.

Maiseman perusrakenteen muodostavat muutamat luode-kaakko -suuntaiset loivahkot moreeniharjanteet sekä niiden väliin jäävät pienet laaksot. Maisema on loivasti kumpuileva ja suhteellisen tasainen kokonaisuus. Puustoiset reunavyöhykkeet rikkovat peltokuvioita ja pitkiä näkymiä. Asutus ja pellot ovat sijoittuneet pienten moreeniharjanteiden kaakko- ja etelärinteille. Kulennoisissa on jäljellä rakennuksia kylän vanhasta kyläkeskuksesta: Kulennoisten kansakoulu kylänraitin varrella, seuratalo ja rautatieasema.

Arviointi

Alue on Suur-Saimaan seudun perinteistä viljelyaluetta, viljelykset on raivattu harjanteille, vesistöjen läheisyyteen.

Merkinnät

- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Natura 2000 -alue
- Luonnonsuojelualue, perustettu
- Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännöskohde
- Rakennussuojelukohde
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.14.15 Paljakka P

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

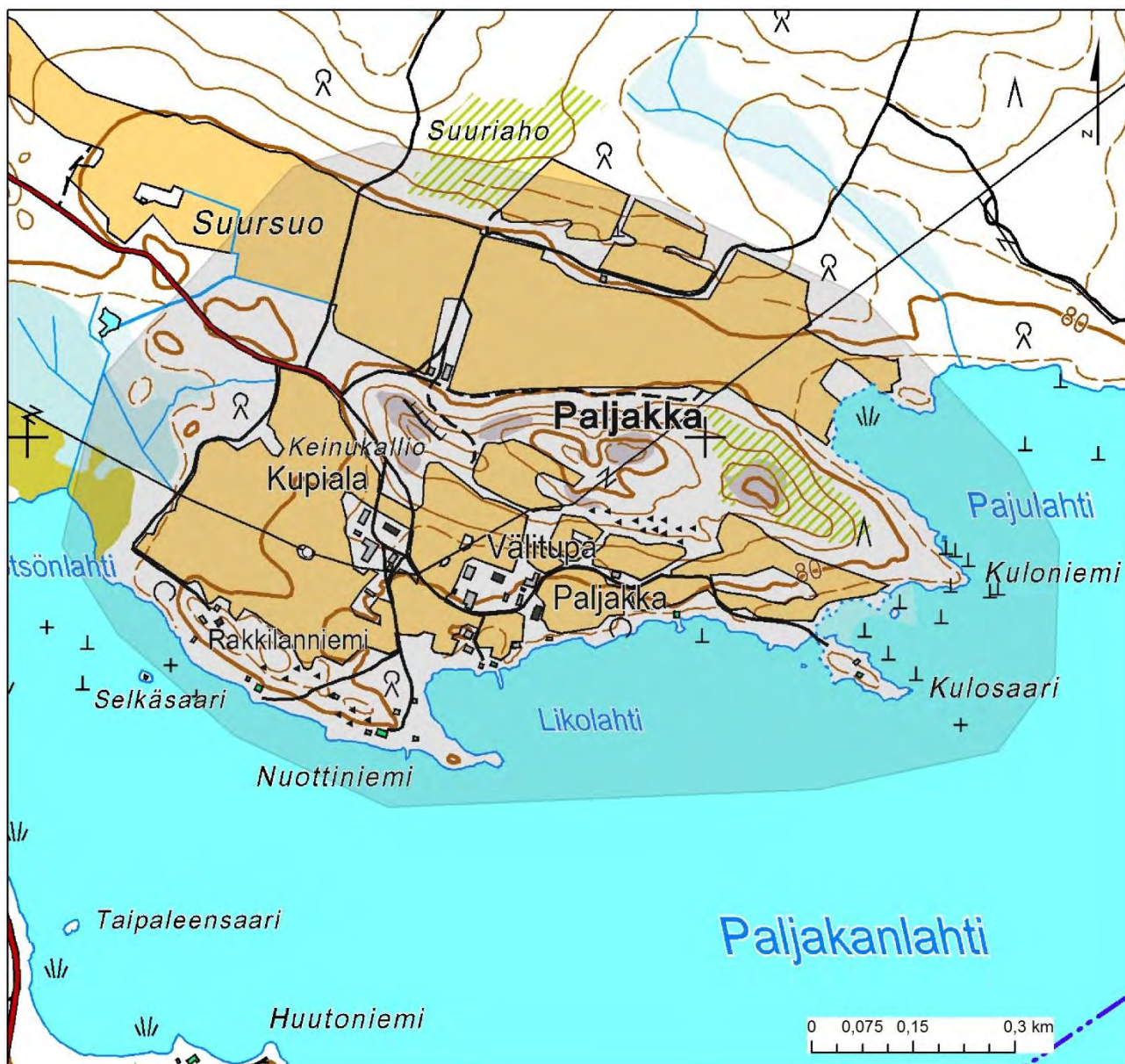
Maisematyyppi

'Saaressa ja niemessä'

Paljakan maisema-alue sijaitsee Puruveden pohjoisosassa Paljakanlahden rannalla Sääsänniemessä lähellä Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan maakuntien rajaa. Kyläalue on erittäin pienipiirteinen, mosaiikkimainen Puruveden rannan viljelymaisema. Maiseman perusrakenteena ovat luode-kaakko -suuntaiset harjumuodostumat. Pellot on raivattu harjujen etelärinteille, lähelle Paljakanlahtea. Kiviset pellot ovat voimakkaasti viettäviä rinnepeltoja. Pelloilla on paljon kivisiä saarekkeita, missä kasvaa yksittäisiä lehtipuita ja pensaita. Kiviä on kasattu myös peltojen reunoille. Lakiosat ovat mäntyvaltaisia kuivia kankaita. Alueen keskellä on luode-kaakko -suuntainen, pitkänomainen kalliopaljastuma ja Paljakanlahden rannassa samansuuntainen kapea kivikkoalue. Pohjoisosissa maisema-alue rajoittuu Suurisuon peltoalueisiin, lännessä Rötsönlahteen ja Rötsönsuohon.

Arviointi

Paljakan pieni viljely- ja rantamaisema edustaa Etelä-Savolle tyypillistä pienipiirteistä, mosaiikkimaista järven rannan asutusmaisemaa. Sitä leimaavat pienet peltokuviot, kalliopaljastumat, kivikasat, puuryhmät ja -rivit, vapaamuotoisesti noudatellen maaston aaltomaisia muotoja sekä taustalla näkyvä järvimaisema.

Merkinnät

Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.14.16 Saukonsaari P

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

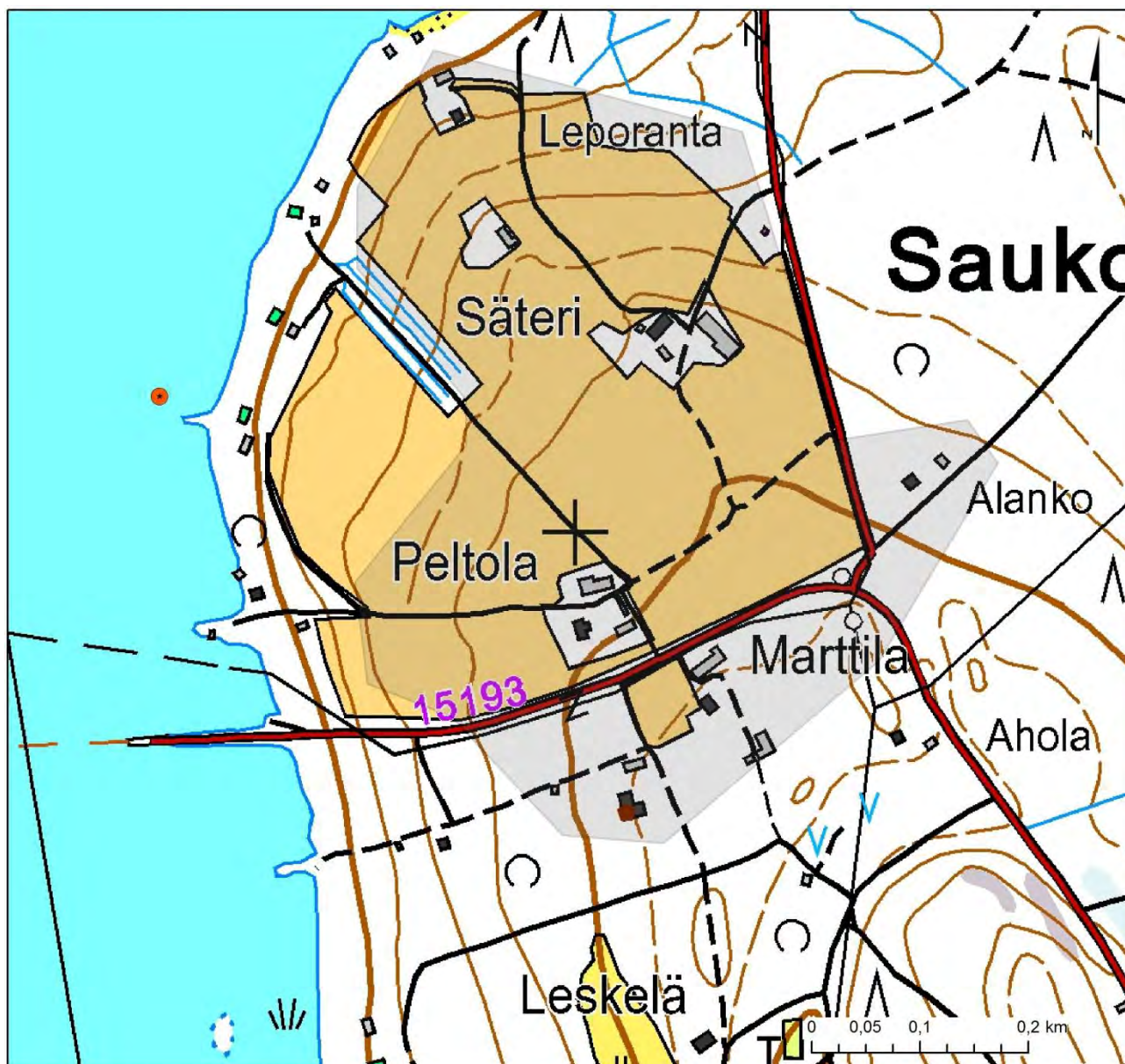
'Saaressa, niemessä'

Saukonsaari sijaitsee Pihlajaveden eteläisillä vesillä. Maiseman perusrakenteen muodostavat luode-kaakko-suuntaiset harjanteet. Saukonsaaren pellot on raivattu harjanteen länsirinteille ja kohti Pihlajavettä. Tilat ovat asettuneet rinteeseen peltojensa keskelle löyhäksi ryhmäkyläksi. Avointa viljelysmaisemaa kehystävät nuorehkot koivikot. Entisen kyläkoulun ja kylätien välissä on istutuskuvio visakoivua. Tienvarsilla ja rannoilla on paikoin sakeana pensaskasvillisuutta, pajua ja leppää. Peltojen reunoilla on kiviröykkiötä, yksittäiset varttuneet pihlajat erottuvat peltomaisemassa maisemapuina. Ennen sillan rakentamista saarelle on ollut kapulalossiysteys ja Särkilahdelta kaupunkiin matkanneet laivat ovat liikennöineet saaren länsirannalle. Vielä 1930-luvulla Saukonsaarella oli yli sata asukasta. Nykyisin moni tila on ainoastaan kesäkäytössä.

Saukonsaaresta tunnetaan arkeologisia ja historiallisia kohteita, mm. kalliomaalaus ja lotjan hylky.

Arviointi

Maisema edustaa Pihlajaveden saariston vanhaa maatalousmaisemaa.

Merkinnät

- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Rakennussuojelukohde
- Muinaisjäännöskohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.14.17 Muut inventointien yhteydessä tarkistettut alueet

- Haapala, paikallisesti arvokas maisema
- Kosola, paikallisesti arvokas maisema
- Savonrannan kirkonkylän koskimaisema
- Vuoriniemi, paikallisesti arvokas maisema

3.2.15 Sulkava

3.2.15.1 Iitlahti M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa, niemessä'

Pinta-ala

170 ha

Iitlahden maisema-alue sijaitsee viisi kilometriä Sulkavan kirkonkylältä koilliseen, Pihlajaveden Iitlahden rannalla. Iitlahden kartano on peräisin 1500-luvulta, mutta alue oli asuttu jo sitä ennen. Alueelta on löydetty kivikautisia asuinpaikkoja sekä merkkejä ja esineitä rautakautisesta asutuksesta.

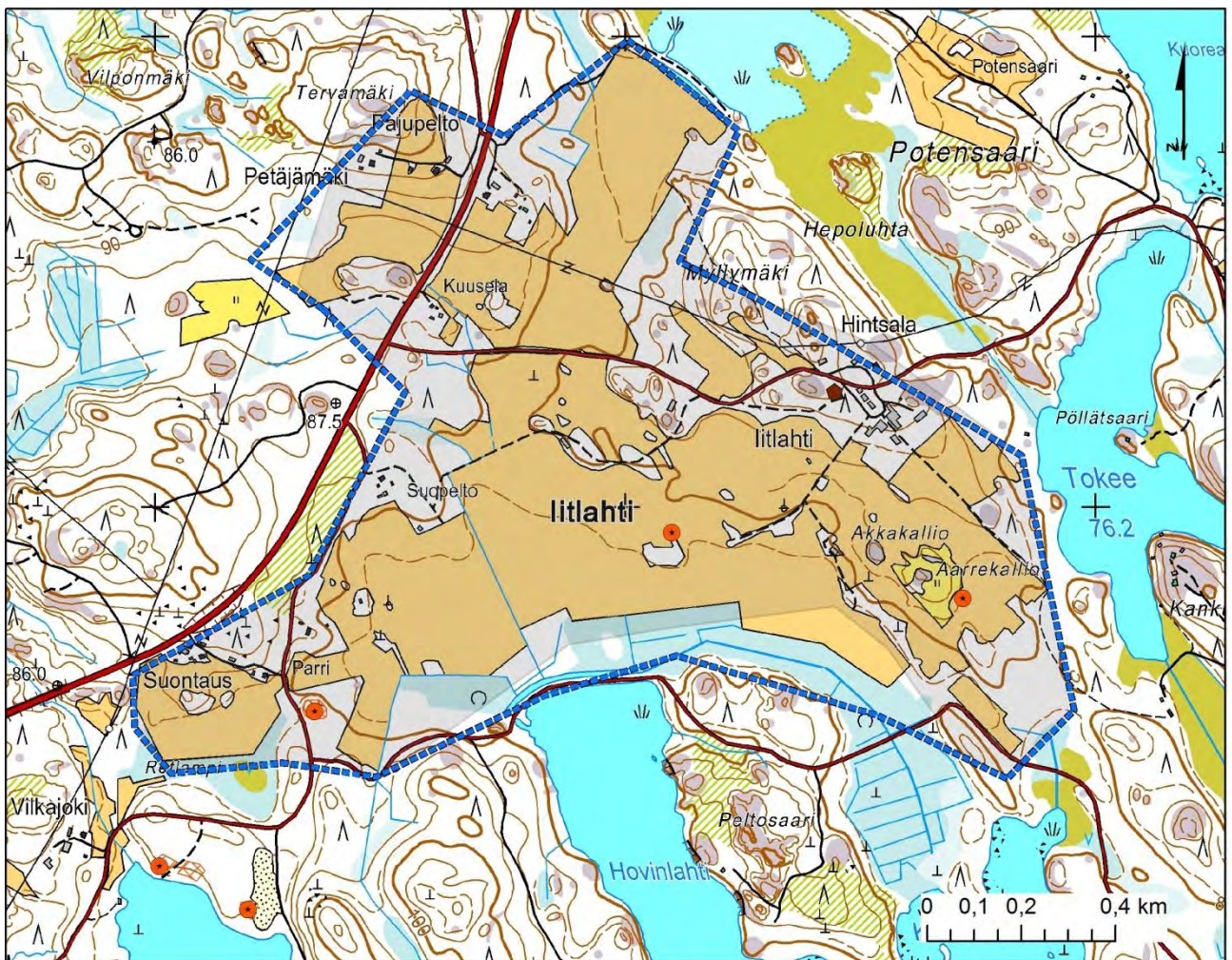
Iitlahdessa on muinaisiin rantavesiin kerrostuneita ja myöhemmin veden pinnan yläpuolelle jääneitä hieta- ja savimaita, jotka soveltuvat erinomaisesti maanviljelyyn. Maisema-alueen muodostaa tasainen, laaja ja avara, reunoiltaan polveileva, ojatton peltoalue kartanon talouskeskuksen ja puiston ympärillä. Luoteisosassa tasanko päättyy loivasti nousevaan rinteeseen pienine taloineen ja peltoineen. Avaralla peltoaukealla ei ole selviä rajaavia reunoja, sillä on joitakin puurivejä, yksittäisiä maisemapuita, suuria kalliopaljastumia ja metsäsaarekkeita. Peltoaukea on syntynyt vesien, luhtaisten soiden ja kalliosaarekkeiden väliin.

Tilat ovat asettuneet rinnepeltojen yläosiin ja muodostavat löyhän ryhmäkylän. Iitlahden pihapiirin rakennukset, päärakennus, aitta, navetta ja ulkorakennukset, sijaitsevat edelleen kallioisella kumpareella Myllymäen eteläpuolella. Nykyiset rakennukset ovat pääosin 1900-luvun alusta. Päärakennus on rakennettu vuonna 1870 ja ulkoasu ja vuoraus edustavaa uusrenessanssia. Rakennusten sijoituspaikka on niitä ympäröivän peltoaukean kiintopiste.

Peltojen länsireunassa kulkee vanha Viipurintie, jonka ura on vielä paikoin nähtävissä. Rinnettä halkoo myös Sulkava-Savonlinna -maantie. Iitlahden ja Tokeen rannoilla on vanhoja, edelleen hoidossa olevia rantaniittyjä, metsälaitumia ja laidunnettuja reunavyöhykkeitä. Iitlahti kuuluu 'Vihreän kultan kulttuuritie' -reitin kohteisiin.

Arviointi

Suur-Saimaan seudulle tyypillinen vesien ääreen ja kumpareille muodostunut viljelyalue. Peltomaisemalla on arvoa satoja vuosia yhtäjaksoisesti viljeltynä alueena ja esimerkkinä ranta-alueen viljelymaisemasta. Alue kuuluu pisimpään asuttujen paikkojen joukkoon Etelä-Savossa. Iitlahden kartanoon liittyy paljon historiallisia ja rakennushistoriallisia arvoja.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännöskohde
- Rakennussuojelukohde

Lahdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.15.2 Kaartilanmäki M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa, niemessä'

Pinta-ala

103 ha

Kaartilanmäen maisema-alue sijaitsee Sulkavan keskustasta kaakkoon Lepistönselän ja Siikaveden vesistöalueiden välisellä niemellä lähellä Sulkava-Imatra -tietä. Kaartilanmäen peltoaukea on ollut viljeltynä ainakin 1600-luvulta lähtien. Kylän vanhempi nimi oli Palvatun eli Paluotun mäki, mikä viittaa esihistoriallisen ajan pyhiin paikkoihin. Alue kuuluu Vesikansan kyliin.

Maiseman perusrakenteena on voimakas luode-kaakko -suuntautuneisuus ja kapea luode-kaakko -suuntautunut moreeniharjanne. Harjanteen korkein kohta on maisema-alueen luoteisosassa, pellot on raivattu aivan lakialueilla asti ja etelään viettäville rinteille. Tilat ovat asettuneet nauhaksi peltojensa keskelle, kylätie kulkee harjanteen suuntaisesti korkeimman kohdan kautta tilalta tilalle. Pulkkilan tilalta avautuu kohti etelää avoin viljelymaisema. Peltojen reunoille on kasattu kiviä suuriksi röykkiöiksi, joukossa on myös yksittäisiä koivuja ja pihlajia. Pelloilla on myös pieniä, kivisiä metsäsaarekkeita, kalliopaljastumia ja suuri siirtolohkare maisema-alueen pohjoisosissa.

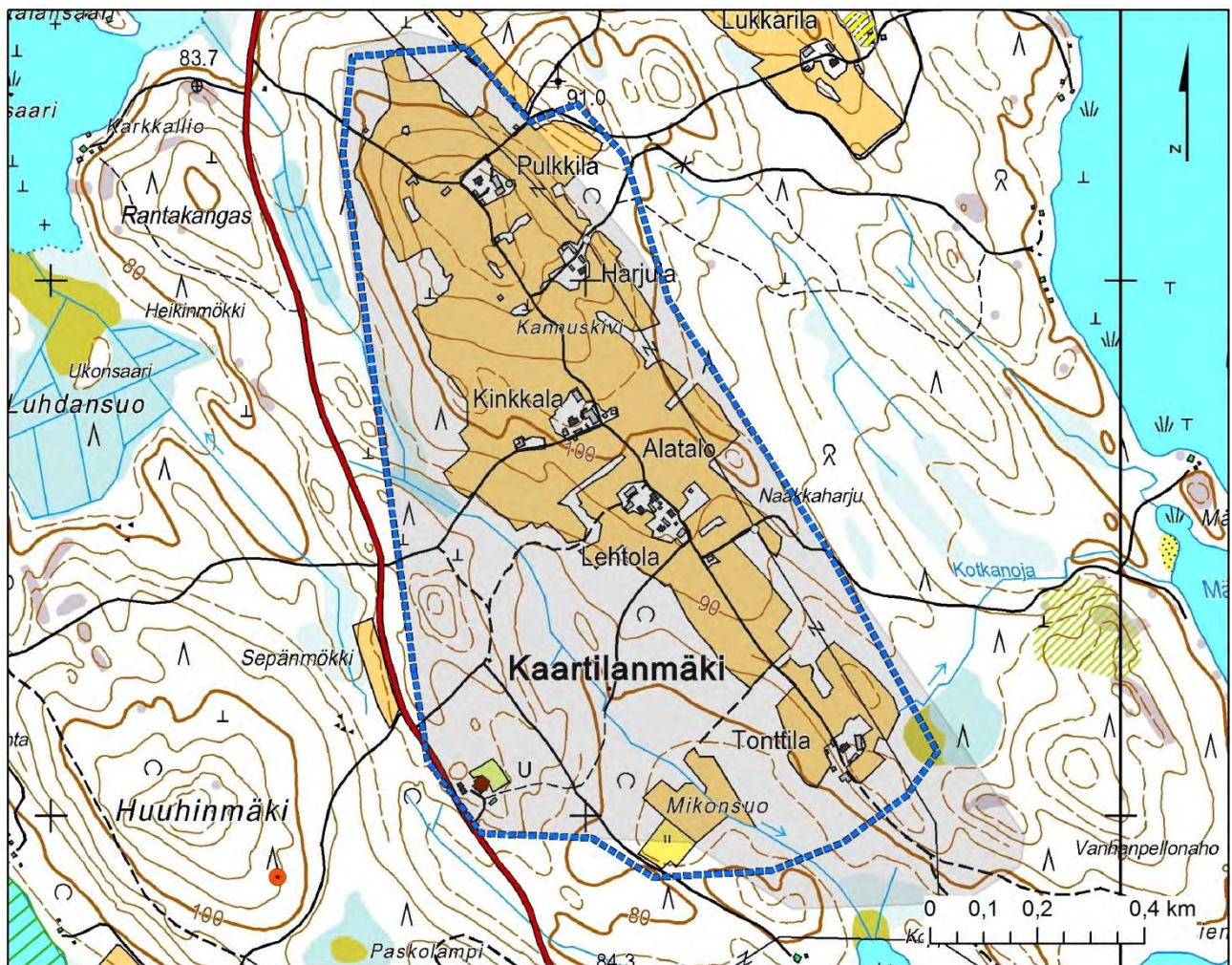
Pihoissa on paljon rakennuksia, rakennukset ovat muutamia talousrakennuksia lukuun ottamatta perinteisiä. Päärakennukset ovat vaaleita ja talousrakennukset punaisia tai harmaita. Maisemapuina kohoavat suuret pihakuuset ja koivut sekä peltojen reunoilla ja kivisaarekkeissa pihlajat. Pihoissa on myös yksittäisiä jaloja lehtipuita, mm. vaahteroita sekä vapaasti kasvavia suurehkoja pensaita ja muuta koristekasvillisuutta. Tonttilaan johtaa koivuviete ja pihapiiriä kehystää säntillinen kuusiaita ja leikattu

pensasaita.

Kaartilanmäellä on myös puolustushistorillisia arvoja. Kaartilanmäki on ollut osa Salpalinjan puolustusketjua. Se rakentaminen v. 1940-44.

Arviointi

Saimaan järvisedun pienipiirteinen maatalous- ja kylämaisema, jossa luonnonpiirteistä, pitkään jatkuneesta maataloudesta ja maatilojen pihapiireistä on muodostunut sopusointuinen maisemakokonaisuus. Maisemassa on jäljellä seudun peltomaisemille tyypillisiä elementtejä, suuria kivikasoja, ojanpientareita ja perinteisiä, mutta jo harvinaisia, maatalouden rakennustyyppejä.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Muinaisjäännöskohde
- Rakennussuojelukohde

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.15.3 Lohilahti-Lohikoski M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa, niemessä'

Pinta-ala

118 ha

Maisema-alue sijaitsee Sulkavan eteläosissa, 26 km Sulkavan keskustasta kaakkoon. Maisema-alueen muodostaa vesien ympärille muodostunut, Lohikosken pohjoispuolinen viljelyalue sekä Sahanlahden ja Koulunlahden läheinen Lohilahden vesiin rajoittuva tiivis asutusrakenne sekä niiden pohjoispuolelle, Salmenkankaalle sijoittuva kirkonmäki. Maiseman perusrakenteena on luode-kaakko -suuntautuneisuus, luode-kaakko -suuntautuneet moreeniharjanteet ja harjanteiden kaakkoisrinteille raivattu peltoaukea.

Tilat ovat asettuneet rinnepeltojensa alaosiin, lähelle Lohikosken rantoja. Talot ovat ryhmittyneet veden ääreen kyläksi, missä sekoittuvat maatilat ja taajamatyyppinen asutus. Maatalouden talousrakennukset ovat vanhimpia rakennuksia, päärakennukset ovat 1900-luvun puolivälistä tai nuorempia. Pihapiirit ovat avoimia, mutta usein pensasaidoilla rajatut. Pihapiireissä on useita rakennuksia.

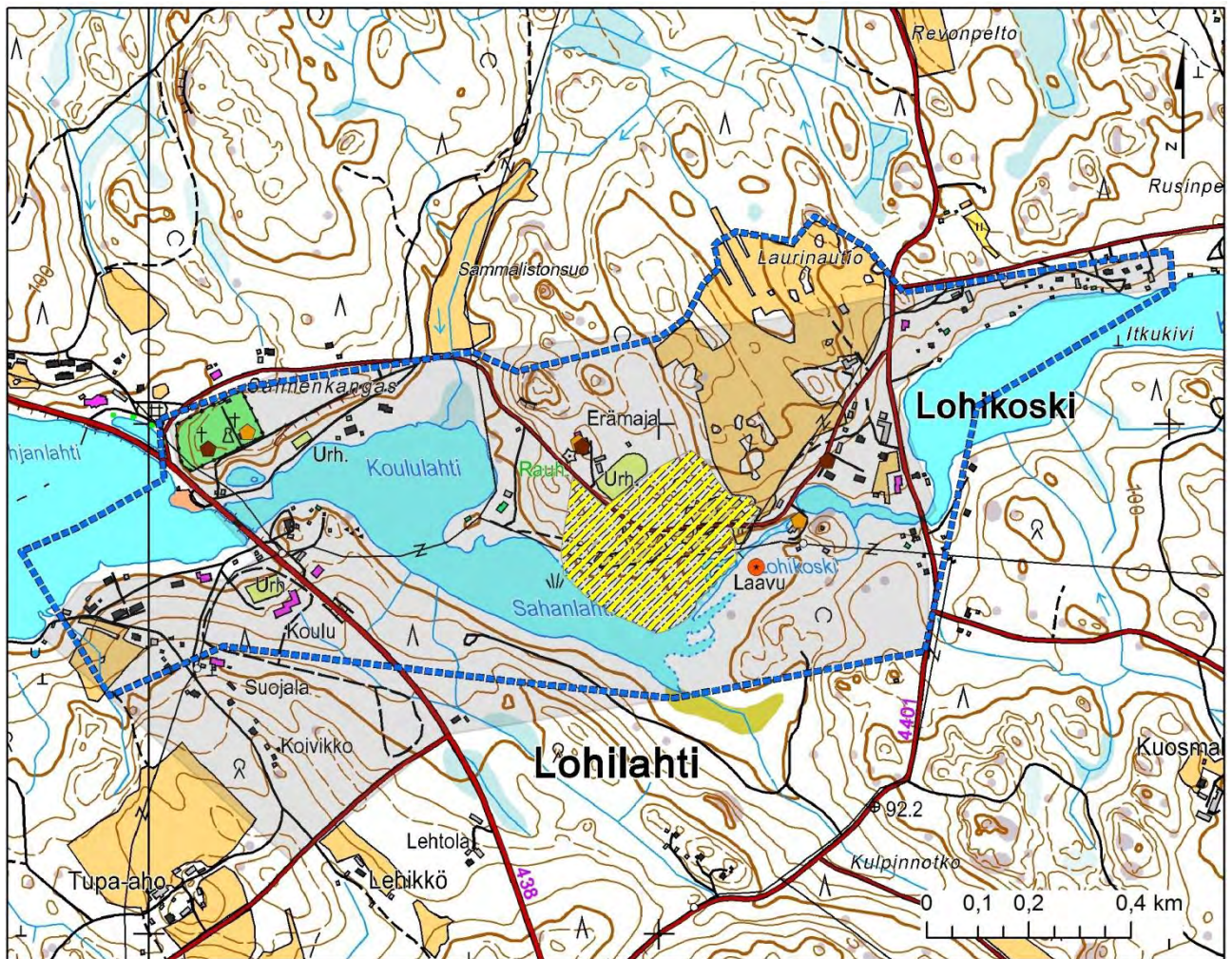
Viljelyalueen asutuksen maiseman maamerkki on Koskelan tilan pitkä, valkoinen rapattu navetta, Lohikosken tien varressa sekä Lohikosken mylly rakenteineen sekä Erämaja, Lohikosken vanha, vuoteen 1964 toiminut kansakoulu. Lohilahden puolella maiseman maamerkkejä ovat Lohikosken kirkko sekä Salmela, entinen kauppa. Pelloilla on kalliopaljastumia, kivisaarekkeita ja muutamien puiden muodostamia puustoisia peltosaarekkeita. Peltoja kehystävät kapeat lehtipuuvaltaiset reunavyöhykkeet, alueen metsät ovat mäntyvaltaisia kuivia kankaita. Vesialueet, Lohikoski, Sahanlahti ja Koulunlahti sitovat maiseman eri osat kokonaisuudeksi.

Alueella on historiallisen kulttuuriperintöä ja jäänteitä II maailmansodan puolustusvarustuksista. Lohikoskelle mahdollisesti rakennettiin Sulkavan ensimmäinen saha, kruunun sahamyllly, vuonna 1598. Sitten, vuodesta 1814 vuoteen 1911, paikalla toimi Lohikosken vesisaha, vanhan sahan kivisiä rakenteita on jäljellä kosken itäpuolella. Lohikosken mylly ja pienvoimala ovat edelleen käytössä. Vanha myllyrakennus on yhdessä muiden rakennusten ja rakenteiden kanssa eheä ja säilynyt kokonaisuus. Suuri fosforitikkutehdas toimi Lohikoskella vuosina 1857-1864. Lohikosken kirkkoa ryhdyttiin perustamaan jo 1860-80-luvulla ja kirkko rakennettiin Salmenkankaalle näyttävälle paikalle, Ilmari Virkkalan piirustusten mukaan v. 1934.

Lohikosken ja Lohilahden taajamien väliin jää Myllytien molemmin puolin monipuolinen perinnebiotooppien, niittyjen sekä vaihtelevien hakamaiden laaja kokonaisuus. Maisema-alueen länsireunaan rajoittuu Katosselkä-Tolvanselkä Natura-alue, mikä on saimaannorpan elinaluetta.

Arviointi

Maisema on Suur-Saimaan seudun pienipiirteinen, pitkään viljelty maatalous- ja kylämaisema. Alueella yhdistyy pitkään jatkunut viljelytoiminta, teollisuustoiminta sekä taajaman ja agraariasutuksen läheinen rinnakkaiselo. Lohikosken sahan ja myllyn alue edustaa harvinaista säilynyttä teollisuusmiljöötä.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Arvokas perinnebiotooppi
- Muinaisjäännöskohde
- Rakennussuojelukohde
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.15.4 Telataipale M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa, niemessä'

Pinta-ala

219 ha

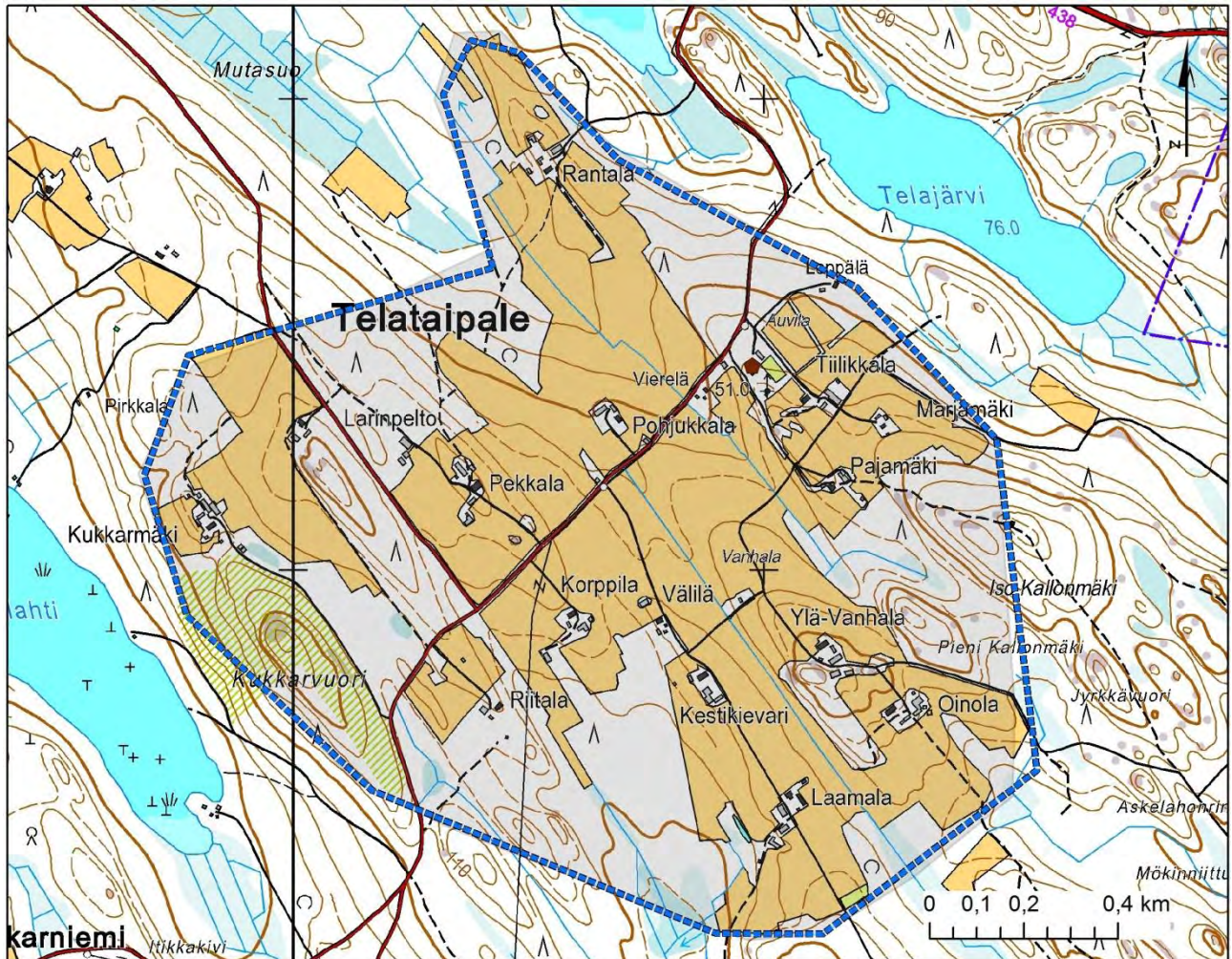
Maisema-alue sijaitsee Sulkavan keskustasta 20 km kaakkoon Lepistönselän ja Siikaveden vesistöalueiden välisellä niemimaalla kilometrin päässä Lohilahden tiestä. Telataipaleen alueella on asuttu ainakin 1500-luvulta lähtien ja jo 1600-luvulla sen keskeiset osat oli raivattu pelloiksi. Peltoaukea on raivattu kaakko-luode -suuntaisten, vedenkoskemattomien ja ravinnerikkaiden moreeni- ja kalliokumpareiden alarinteille ja välitasangolle. Eri puolella peltoaukeaa on useita, pihoiltaan avoimia talouskeskuksia hajallaan.

Peltoja kehystävät koivuvaltaiset reunavyöhykkeet, alueen metsät ovat mäntyvaltaisia kuivia kankaita. Itäreunan korkean harjanteen päällä kulkevalta mäntyjen reunustamalta tieltä ja sen varren talojen pihoista avautuu näkymiä alas peltoaukealle. Avoimen ja suuripiirteisen peltomaiseman kiintopisteitä ovat pihapiirit rakennuksineen ja niille kiemurtelevat kylätiet pientareineen. Talot ovat sijoittuneet peltojensa keskelle ja muodostavat keskenään löyhän ryhmäkylän. Pihapiirit ovat avoimia, pihoissa on useita rakennuksia ja rakennukset pääasiassa perinteisiä. Pensasaidat kehystävät useita pihoja, pihoissa on myös suuria pihapuita, kuusia ja koivuja. Pelloilla on kiviroykkiötä, kalliopaljastumia ja yksittäisiä, muutaman puun saarekkeitä. Maiseman ja peltomaiseman maamerkkeinä kohoavat suuret männyt, pihlajat ja kuuset.

Maisema-alueen pohjoisosassa mäellä maisema-aluetta hallitsee Telataipaleen vanha koulu 1930-luvulta. Maisema-alueen läheisyydessä on Katosselkä-Tolvanselkä Natura 2000 -alue, alue on tärkeä saimaannorpan elinalue.

Arviointi

Saimaan järvisuudelle melko harvinainen selänteiden välisen notkelman viljelymaisema, joka näkyy kokonaisuudessaan aukean reunoilta. Alueella on pitkä käytön historia liikenteellisenä solmukohtana ja viljelyalueena.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Rakennussuojelukohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.15.5 Tunnila M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa, niemessä'

Pinta-ala

150 ha

Tunnilan maisema-alue sijaitsee Sulkavan kirkonkylältä linnuntietä 12 km pohjoiseen Tunnilanlammen ja Suuren Otikaisen välisellä kannaksella. Seutu on ollut asuttuna ainakin 1500-luvulta lähtien, jolta ajalta on peräisin myös Tunnilan kylän nimi. Vuonna 1645 oli kylässä neljä taloa, jotka eivät kuitenkaan vielä muodostaneet yhtenäistä peltoaukeaa.

Järvien välisen kannaksen veden koskematon ravinnerikas moreeniselänne on raivattu viljely- ja kyläaukeaksi. Maiseman perusrakenteena on luode-kaakko -suuntautuneisuus. Pellot on raivattu aivan lakialueilla asti ja etelään viettäville rinteille. Tilat ovat asettuneet peltojensa keskelle ja muodostavat keskenään löyhän ryhmäkylän. Asutus ja maantie ovat sijoittuneet selänteen harjalle, joka laskee kaakkoa kohti. Peltokuvioita kehystävät ja peltoalueita halkovat lehtipuuvaltaiset reunavyöhykkeet (koivua, pihlajaa, pajua, leppää). Ympäröivät metsät ovat sekä pieniä koivikoita, tuoreita kuusivaltaisia kankaita että mäntyvaltaista kangasmetsää. Pelloilla on kivisiä saarekkeita. Pelloilla on myös vanhoja maatalouden rakennuksia sekä muutaman puun saarekkeita.

Pihapiirit ovat avoimia, pihoissa on useita rakennuksia, rakennukset ovat pääosin perinteisiä ja varsin kookkaita. Osa päärakennuksista on nuorempia ja alueella on myös melko nuoria maatalouden isoja tuotantorakennuksia. Uudet rakennukset on sovitettu vanhojen pihapiirien yhteyteen varsin luontevasti. Maiseman maamerkkeinä kohoavat kookkaat pihapuut. Ranta-Askolassa ja Koulutien varrella on lehtikuusia. Pihapiireissä on yleisesti kookkaita kuusia ja koivuja. Paikoin kookkaat kuuset muodostavat

Ranta-Askolan pihapiiri on rakennettu 1800-luvulla. Tunnilan kylä oli suurimmillaan 1900-luvun alkupuolella, jolloin aukean keskelle rakennettiin kansakoulu (v. 1910).

Alue edustaa Suur-Saimaan seudulle tyypillistä moreeniharjanteille, vesien läheisyyteen, syntynyttä ja vakiintunutta viljelysmaisemaa. Alueella on pitkä asutushistoria. Nykyinen kylä on järvisseudun selänteiden kylämaisema, jossa viljelyn ja kyläasutuksen piirteet ovat hallitsevia. Tunnilan maisema-alue on edustava esimerkki eteläsavolaisesta 1800-luvulta lähtien muodostuneesta viljely- ja maaseutumaisemasta.

3.2.15.6 Vilkaharju M

Maisemamaakunta ja -seutu:
Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi
'Saaressa, niemessä'

Pinta-ala
303 ha

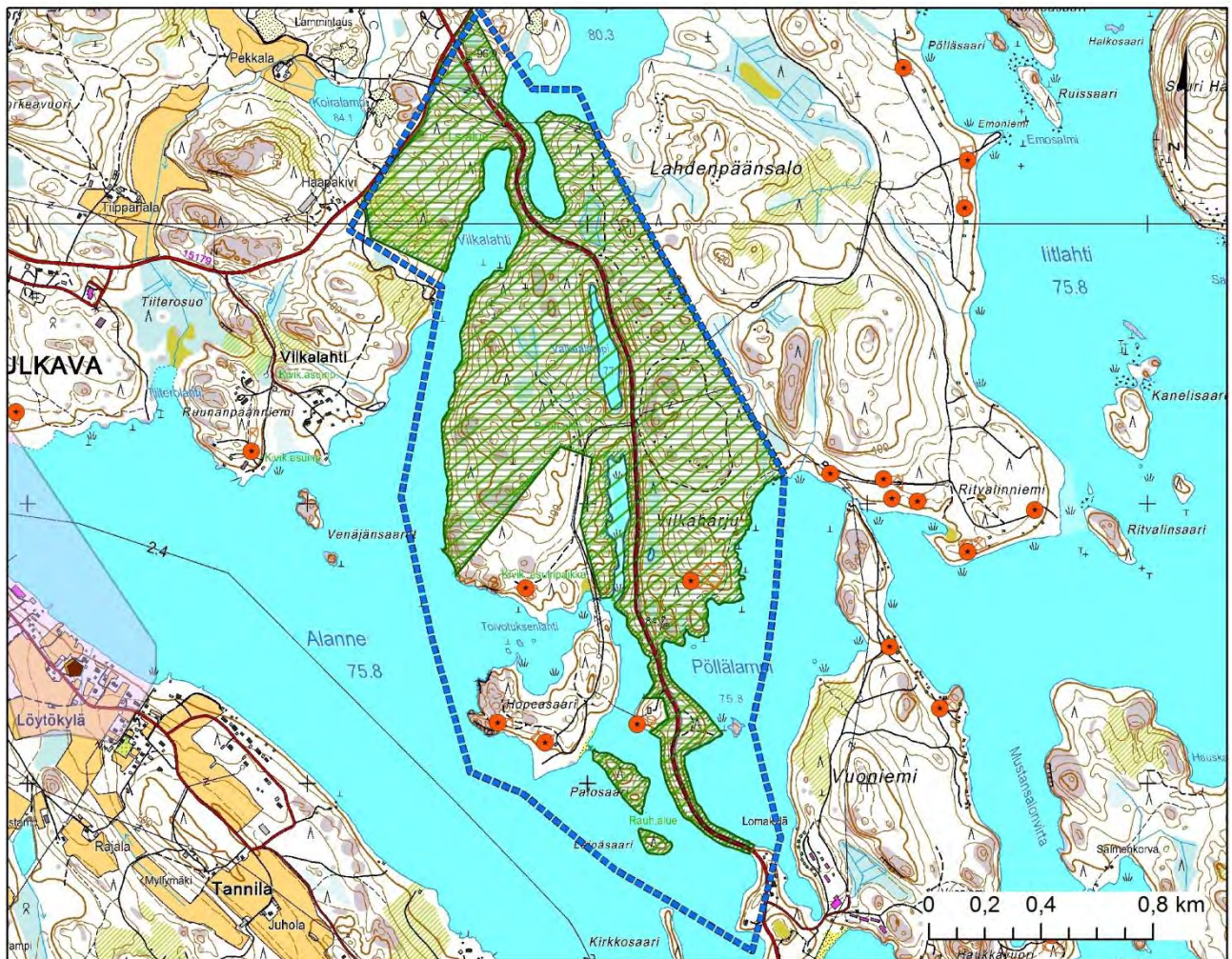
Vilkaharjun maisema-alue sijaitsee linnuntietä vajaat kolme kilometriä Sulkavan keskustasta itään. Vilkaharju on maisemallisesti, geologisesti ja metsäluonnoltaan arvokas harjualue, joka on suurimmaksi osaksi luonnonsuojelualue. Topografialtaan Vilkaharjun eteläosa on jyrkkäpiirteistä harjua, kun taas pohjoisosalle ovat tyypillisiä laajalle sorakerrostumalle syntyneet suppakuopat.

Vilkaharjun metsät ovat enimmäkseen puolukka- ja kanervatyypin männiköitä. Harjun molemmin puolin kohoavilla kallioilla on myös mustikkatyypin kuusikoita ja karuja jäkälätyypin kalliomänniköitä.

Vilkaharju on tunnettu maisemanähtävyys, pieni 'Punkaharju'. Alueelta tunnetaan useita muinaisjäännöksiä ja toisen maailmansodan aikaisia puolustusvarustuksia.

Arviointi

Vilkaharju on mäntymetsää kasvava kapea, jyrkkärintainen harju, jonka laella kulkee vanha Sulkavan ja Lohikosken välinen maantie. Vilkaharju on maisemallisesti merkittävä harju ja kannas, mutta samalla herkästi haavoittuva alue.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Natura 2000 -alue
- Luonnonsuojelualue, perustettu
- Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännöskohde
- Rakennussuojelukohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.15.7 Muut inventointien yhteydessä tarkistettut alueet

- Aumamäki, paikallisesti arvokas maisema P
- Harakkamäki, paikallisesti arvokas maisema P

4. KIRJALLISUUS

- Ahola, Teija (2010). Sulkavan taajamayleiskaavan kulttuuriympäristöselvitys. Raportti. Sulkavan kunta.
- Autio, Saara (1995). Ristiinan luonto ja arvokkaat luontokohteet. Mikkelin seudun ympäristökeskus.
- Bagge, Oiva (1989). Parkuinmäen v. 1789 taistelu. Rantasalmen lehti joulukuu 1988- heinäkuu 1989.
- Etelä-Savon maakuntaliitto, kulttuuriympäristörekisteri
- Etelä-Savon maakuntaliitto, maakuntakaava 4.10.2010.
- Etelä-Savon maakuntaliitto (2000). Savonlinnan seudun maisema-alueet, Täydennysinventointi 1998. Etelä-Savon maakuntaliiton julkaisu 39:2000.
- Etelä-Savon maakuntaliitto (2001). Mikkelin seudun maisema-alueet, Täydennysinventointi 1999. Etelä-Savon maakuntaliiton julkaisu 47:2001.
- Etelä-Savon maakuntaliitto (2002). Pieksämäen ja Varkauden seudun eteläosan maisema-alueet, Täydennysinventointi 2000. Etelä-Savon maakuntaliiton julkaisu 51:2002.
- Etelä-Savon maakuntaliitto ja Etelä-Savon ympäristökeskus (2001). Veskansan maisemissa, Suurlahdentien alueen maisemanhoitosuunnitelma. Etelä-Savon maakuntaliiton julkaisu 45:2001.
- Etelä-Savon seutukaavaliitto (1984). Etelä-Savon rakennusperintö. Etelä-Savon seutukaavaliiton julkaisu 14.
- Etelä-Savon seutukaavaliitto (1989). Kulttuurimaisemainventointi 1988. Etelä-Savon seutukaavaliiton julkaisu 147:1989.
- Etelä-Savon seutukaavaliitto (1989). Etelä-Savon kulttuurimaisemainventointi 1989. Etelä-Savon seutukaavaliiton julkaisu 154:1989.
- Etelä-Savon ympäristökeskus ja Sulkavan kunta (Pöyry) (2006). Sulkavan kulttuuriympäristön maisemanhoitosuunnitelma.
- Favorin, Martti (1982). Mäntyharjun historia I.
- Favorin, Martti (1983). Mäntyharjun historia II.
- FCG Finnish Consulting Group Oy (2011). Hirvensalmen kunta, Itäosan rantaosayleiskaava, Luonto- ja maisemaselvitys.
- Hellström, Kalle (2012). Heinäveden reitin maiseman- ja luonnonhoidon yleissuunnitelma.
- Hentinen, Teemu (2007). Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuus Juvan Hatsolassa, Maivalassa ja Kuosmalassa. Etelä-Savon ympäristökeskuksen raportteja 2/2007.
- Hentinen, Teemu (2006). Ankeleelta Vehmaskylään. Pieksänmaan Hällinmäen, Ankeleen, Kuosmalan, Väisälän, Montolan, Längelmäen ja Hurskaalan maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma. Etelä-Savon ympäristökeskuksen moniste 67/2006.
- Hentinen, Teemu (2006). Puumalan Muuramäen maiseman ja luonnon monimuotoisuuden hoitosuunnitelma. Etelä-Savon ympäristökeskuksen moniste 68/2006.
- Hentinen, Teemu (2004). Rantasalmen Tuusmäen luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma. Etelä-Savon ympäristökeskuksen moniste 60.

- Huovinen, Hanna (2009). Maivala – Kilpola – Loukio alueen sekä Kaarisuo – Vuorenmaa vesilinjojen luonto- ja maisema-arvojen selvitys.
- Huovinen, Hanna (2009). Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnitelma, Rantasalmen Kosulanlammen, Pienen Raudanveden ja Suuren Raudanveden ympäristö, Etelä-Savon ympäristökeskuksen raportteja 7(2009).
- Huovinen, Hanna (2008). Joroisselän etelä- ja länsipuolisten maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnitelma. Etelä-Savon ympäristökeskuksen raportteja 06/2008
- Husa, Jukka ja Jari Teeriaho. 2007. Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Etelä-Savossa ja Päijät-Hämeen itäosassa. SYKE
- Hämynen, Tapio (1986) Heinäveden historia I.
- Hämäläinen, Maija (1997). Kaskiinkylän maisemanhoitosuunnitelma. Maaseutukeskus Mikkeli, Maa- ja kotitalousnaiset.
- Hänninen-Valjakka Kirsi (1998). Etelä-Savon perinnemaisemat. Alueelliset ympäristöjulkaisut 87.
- Härö, Eeva-Liisa. (2010). Heinäveden reitin valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen maisemanhoidon esisuunnitelma. Etelä-Savon ELY-keskuksen julkaisuja 07/2010.
- Insinööritoimisto Paavo Ristola (2004). Pertunmaan rantayleiskaava ja kyläkaavat, Kulttuurihistoriallinen selvitys.
- Kaavoitus ja Maankäyttö Oy (2006). Kaavaselostus, Kirkonkylän seudun ja Vilkonharju-Liukonniemen osayleiskaava.
- Kersalo, Juha & Pentti Pirinen (2009). Suomen maakuntien ilmasto. Ilmatieteen laitoksen raportteja 2009:8.
- Kovanen, Juhani, Maria Luostarinen ja Leena Lahdenvesi-Korhonen (2003). Saaristokyläiden perinteitä Pihlajavedellä. Etelä-Savon ympäristökeskuksen moniste 45.
- Lahdenvesi-Korhonen, Leena (2009). Veden tuomaa, harjun huomaa. Haukivuoren kirkonkylän, Saksalanharjun, Sarselinkylän ja Lietjärven alueen maisemanhoitosuunnitelma. Etelä-Savon ympäristökeskuksen raportteja 02/2009.
- Lappalainen, Pekka (1961). Pieksämäen seudun historia 1.
- Lappalainen, Pekka (1961). Pieksämäen seudun historia II.
- Lehtinen, Leena (1989). Opas Etelä-Savon esihistoriaan.
- Lumme, Paula, Saara Ryhänen, Sirpa Peltonen, Pekka Heikkilä, Jorma Hytönen, Kari Laamanen, Seppo Beller ja Kirsti Kovanen (2012). Liehtalanniemen museotilan hoito- ja käyttösuunnitelma.
- Manninen, Antero toim. (1997). Kotavuoresta rakkaudella, Neljän sukupolven muistikuvia ja kirjeenvaihtoa kuuden sukupolven saarihuvilasta. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 661.
- Martikainen, Heimo (1989). Heinäveden historia II.
- Metsähallitus (2011). Lietveden ja Luonterin Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 95.

- Metsähallitus (2007). Kermajärven rantojensuojeluohjelma-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 23.
- Mielonen, Asko (1993). Vanhan Kerimäen historia Osa I:1.
- Mikkelin kaupunki (2009). Mikkelin luonto ja arvokkaat luontokohteet. Mikkelin kaupungin julkaisuja 2009.
- Mikkelin seudun ympäristöpalvelut (2010). Mäntyharjun luonto ja Arvokkaat luontokohteet.
- Museovirasto, Kulttuuriympäristö rekisteriporttaali, www.nba.fi
- Mustonen, Tuija (1998). Mäntyharjun kulttuuriympäristöohjelma. Suomen ympäristö 191. Etelä-Savon ympäristökeskus.
- Mäkinen, Kalevi, Jukka-Pekka Palmu, Jari Teeriaho, Hannu Rönty, Tom Rauhaniemi & Jaana Jarva (2007). Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat. Suomen ympäristö 14/2007.
- Mänkkönen, Toivo & Veikko Huttunen (1990). Hirvensalmen historia II.
- Mönkkönen, Riku & Esa Mikkola (2008). Juva Loukionmylly, kaava-alueen inventointi sekä rautakauteen keskittyvä Juvan inventointi. Museovirasto.
- Pajunen, M., Huttunen, V., Sivonen, T (1967). Puumalan historia II. Puumalan vaiheet Turun rauhasta nykyaikaan.
- Pöyry Finland Oy (2011). Juva kunta, Nevajärven yleiskaavan kyläalueiden kulttuuriympäristöselvitys, Hatsola, Narila, Näärinki, Vehmaa ja Vuorenmaa
- Ramboll (2012). Kerimäen kunta, Anttolan osayleiskaavan muutos, selvitykset.
- Ryhänen, Saara (2008). Puruveden länsipuolisten maatalousalueiden luonnon monimuotoisuus Kerimäellä ja Punkaharjulla.
- Ryhänen, Saara (2004). Joroisten Kolman alueen luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma. Etelä-Savon ympäristökeskuksen moniste 54:2004.
- Saarelainen, Jouko (2001). Puumalan kartta-alueen maaperä. Geologian tutkimuskeskus.
- Savonlinnan kaupunki, Metsähallitus, Pöyry Finland Oy (2011). Riihisaaren alueen kehittämisen periaatteet ja miljösuunnittelu.
- Seppänen, Paavo (1999). Sulkavan historia I. Sulkava vuoteen 1860.
- Suominen, Timo ja Luostarinen Maria (2002). Kaijon harjanteelta katsellen. Kaitaisten kylän maisemanhoitosuunnitelma. Etelä-Savon ympäristökeskuksen julkaisu.
- Suunnittelukeskus (2003). Puruveden rantayleiskaava selostus.
- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut ympäristöt. www.rky.fi
- Ympäristöministeriö (1992). Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-alue työryhmän mietintö I, 66/1992.
- Ympäristöministeriö (1992). Maisemanhoito. Maisema-alue työryhmän mietintö I, 66/1992.
- Ympäristönsuunnittelu Henttonen (2006). Haukivuoren kirkonkylän asemakaava, Luontoselvitys 19.01.2006.

Wirilander, Hannele (2011). Herrasväen asuinpaikat, Etelä-Savon kartanot ja kartanoiksi kutsutut.
<http://kirjasto.mikkeli.fi/etela-savon-kartanot/index.php>

Wirilander, Kaarlo (1960). Savon historia III. Savo kaskisavujen kautena.

Liite 1. Maastolista

Leena Lahdenvesi-Korhonen
MKN Maisemapalvelut

Kunta:

Kohde:

Inventointi pvm:

1. Kokonaisuuden hahmottaminen, alueen yhtenäisyys, tyypillisuus, harvinaisuus, muutokset, (rajatarkistus) (+ kuva) [alue käydään kokonaisuutena vanhan inventointi aineiston pohjalta]

2. Kulttuuripiirteiden (rakentamisen vaikutus ja uuden sijoittuminen) tyypillisyyden esiintyminen kokonaisuudessa, muutokset (+ kuva) [muutoksen vaikutuksen merkitys kokonaisuuteen -arviointi]

3. Arvot (visuaalisesti esiin nousevat luonnon ja kulttuuriarvot + käyttöarvot)

[näkyvät luonnon mm. perinnebiotooppi, maisemapuu, pinnanmuodot, kalliopaljastumat, pitkät näkymät, tai/ja vakiintunut kerroksellinen viljelykulttuuri, rakennus, maamerkit]

4. Viljelykulttuurin näkymät, muutokset

[näkymät reunavyöhykkeissä, maatalouden rakennuksissa]

5. Häiriötekijät (häiritsevä toiminta, pysyvämpi tai lyhyempi vaikutteinen)

[mm. sorakuopat, maisemaan sopimattomat rakennelmat, rakennukset, varastointi, epämääräiset reunat]

6. Muutoslinjat

[teiden rakentaminen, ohitukset, kokonaisuuden muuttuminen, hahmottamiskulmat]

7. Muuta

1. PERUSTIEDOT KOHTEESTA

- 1.1. Maisema-alueen nimi:
- 1.2. Maisema-alueen uusi nimi:
- 1.3. Kunta:
- 1.4. Pinta-ala:
- 1.5. Aikaisemmat inventoinnit [tekijä, vuosi, arvo]:
- 1.6. Päivitysinventoijan nimi:
- 1.7. Päivitysinventoinnin pvm:
- 1.8. Arkistointipaikka:

2. MAISEMAMAAKUNTA JA -SEUTU

- 2.1. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]:
- 2.2. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]:
- 2.3. Kuvailuteksti [Lyhyt kuvaus maisemamaakunnan ja -seudun tyypillisistä piirteistä]:

3. LUONNON OMINAISPIIRTEET

- 3.1. Maa- ja kallioperä:
- 3.2. Vesistöt ja ranta-alueet:
- 3.3. Luonnonhistorian erityspiirteet:
- 3.4. Kasvillisuustyyppit:
- 3.5. Arvokkaat luontokohteet:
- 3.6. Eläimistö ja kasvilajisto:
- 3.7. Ilmasto:
- 3.8. Maisemarakenne:

4. KULTTUURISET OMINAISPIIRTEET

- 4.1. Arkeologinen kulttuuriperintö:
- 4.2. Maiseman kulttuurihistoria:
- 4.3. Maiseman kannalta merkittävät elinkeinot:
- 4.4. Rakennettu ympäristö
 - 4.4.1. Alueelle tyypillinen ja perinteinen asutustyyppi:
 - 4.4.2. Nykyisen asutuksen suhde muinaisjäännösten sijaintiin:
 - 4.4.3. Rakennetun ympäristön inventoinnit:
 - 4.4.4. Muita maiseman kannalta merkittäviä rakennuksia ja rakenteita:
- 4.5. Perinnemaisemat:
- 4.6. Identiteettitekijät, symbolitekijät:
- 4.7. Matkailu- ja virkistyskäyttö:
- 4.8. Kuvailu, kulttuuripiirteet:

5. MAISEMAKUVA

6. RAJAUS

7. KUVAILUTEKSTI

8. ARVIOINTI

- 8.1. Arvoluokka:
- 8.2. Arvointiteksti:
- 8.3. Kriteerien täyttyminen:

9. MUUTOS

- 9.1. Muutoksen suunta
- 9.2. Häiriötekijät

10. LIITTEET

10.1. Karttaliitteet:

- 10.2. Valokuvat:

11. KAAVAT

12. PÄÄTÖKSET JA LAUSUNNOT

13. LÄHTEET